

ERDÉLYI LAJKA

Ngs. Ramaszetter Róbert urnak
HUNGARIA I. Disztér 2 tp. Budape

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak: Belföldön: Egész évre 600, félévre 400, negyedévre 210, egy hóra 70 lel.
Magyarországon: Egész évre 50 P., félévre 25 P., negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Főmunkatárs
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

Apponyi Albert temetése

Szombat este óta a magyar parlament kupolacsarnokában pihent már Magyarország történelmi nagy halottja. Azóta a magyar nemzet minden rendű és rangú népe megható odaadással záródokolt a ravatalhoz.

Elborították koszorúval, könnyezés-sel és szerető emlékezés sóhajtaival a koporsót. A parlament háza mintha még egyszer az Apponyi nagyságtól akarna még monumentálisabb lenni. Történelmi szereplésének erről a jellegzetes színelhelyéről kedden délelőtt temették el Apponyi Albertet. A parlament házából a koronázási főtemplomba vitték át a koporsót, hogy ott kapjon végső pihenőt a nemzet nagy fia, a koronás királyok között. Ő ott koronázatlan királyja a magyar szellemnek, a magyar erkölcsi nagyságnak, a magyar szó igazságvédő hatalmának.

Az egész világ részvéte ott volt ennél a temetésnél a magyar nemzet mellett. Apponyi még halálával is odavonta a világ szívét egy elhagyott szegény kis ország sorsával való együttérzésre. Még életén túl is nemzetét szolgálja.

A megható gyászszertartás túlnőtt a temetések jelentőségén. Komor pompája több volt a siratásnál. Hit is volt benne s föld és földöntúli lét közötti szerves kapcsolódás.

Hullámvás a ravatal körül.

(Budapest, február 14. Telefonjelentés a helyszínről). A parlament gyászpompával bevont kupolacsarnokának falairól magyar koronás fők, országnagyok és hadvezérek galériája néz a közepén felállított, koszorúkkal borított ravatalra. A teremben, s az ország épületén kívül összegyűlt sok-sok magyar szeméből a magyar gyász legegésztőbb könnyei hullanak nagy vezérükért, aki árván hagyta nemzetét.

A koporsó maga alig látszik a hatalmas koszorúktól. Legfelül a család két gyönyörű koszorúja. Az egyik a felesége, rajta a felírás: „A siring hű és azon túl is — Klotild”. A másik a gyermekek és unokák koszorúja. (Ez utána következik a szebbnél-szebb koszorúk felsorolhatatlan tömege). Közvetlen a család koszorúi mellett látható az Ottó királyfi és Zita királyné koszorúja, majd sorra a kormányzóé, Boris bolgár királyé és Miklós osztrák szövetségi kancelláré; az előtérben fekszik Mussolini gyönyörű koszorúja, majd a parlament két házának, Albrecht királyi hercegnek, Ciril bolgár hercegnek, Jászberény és Budapest városának, Titulescu román külügyminiszternek, a Magyar Nők Szent Korona Szövetségének stb. koszorúja.

A ravatal előtt, bibor-bársonyon a nagy halott rendjelei: az aranygyapjas rend, a Lipót-rend és egyéb kitüntetések.

Az országház kupolacsarnokában délelőtt háromnegyed tízkor már ott hullámvás az előkelőségek sokasága. Mintegy kétszáz ezer ember záródokolt már ide az utolsó két nap alatt, s mégis, most is a gyászoló emberek végelátha-

atlan sora hömpölyög az országház előtt és az ide vezető utvonalakon.

Benn, a halottas teremben a rendezés a legnagyobb körültekintéssel történt. A ravatal előtti helyet a szertartást végző Serédi Jusztinián hercegprímás számára tartották fenn. Ugyanesek itt van helye a katolikus püspöki karnak. A család részéről az elhunyt fia: gróf Apponyi György, leánya: Mária és Pálffy Ferenc gróf vannak itt. Eljött az Apponyi család nevezője: Apponyi Károlyné és férje is. A hercegprímástól balra a kormányzó foglal helyet. Tőle jobbra és balra Boris bolgár király és Miklós osztrák szövetségi elnök képviselőitében a budapesti bolgár, illetve osztrák követ. Körül a páholyokban a magyar és külföldi közéleti előkelőségek. Itt látjuk Angelo Rottát, Schön német, Jäger svájci, Grigorcea román, D'Avignon belga, Colonna olasz követet. (Az olasz követ Mussolini nevében külön hatalmas koszort helyezt a ravatalra). A diplomáciai karból még ott látjuk a görög, angol, lengyel, braziliai, jugoszláv, spanyol és török követeket is. Eljött a régi holland követ is az új követ kíséretében. Itt látjuk továbbá valamennyi ország követségének teljes személyzetét és egész sorozat katonai attasét. A papság soraiban ott láthatók: Zichy kalocsai érsek, Svojs Lajos székesfehérvári püspök, Rott Nándor, Mécs László, a hírneves papköltő, Raffay Sándor evangélikus és Ravasz László dr református püspökök.

Kezdődik a gyászszertartás.

Tíz óra előtt 5 perccel az országház előtt megszólal a kormányzó érkezését jelző trombitajel. Amikor a kormányzó kilép kocsiából, a katonai diszciplína nagy zenekara rázendít a Himnuszra. A kormányzó elvonul a diszciplína előtt. Az országház kapujában Gömbös miniszterelnök és a parlament két házának az elnökei: Wlassich Gyula báró és Almássy László fogadják a kormányzót, aki gondterhes arccal, nehéz léptekkel halad fel a lépcsőkön. Lassanként csendbe halkulnak a Himnusz akkordjai, hogy azután ismét felcsendüljenek a legfenségesebb hangszereken: az emberi hangokon. De ez már a szertartás kezdete. A budai dalárda hatalmas férfikórusa imádságos csöndben énekl el az „Isten áldd meg a magyart...” S a hangok, mint mélyen zengő orgona, búgnak a nagy gyászteremben.

Ismét elnémulnak a Himnusz akkordjai. Következik a temetési szertartás. Serédi Jusztinián mély hangján felbúg a gyász-zsolozsma:

— ... oremus ...

Majd a kispapok kórusa:

— Circum dederunt me ...

Gömbös Gyula magyar miniszterelnök beszél

A gyászszertartás befejezése után Gömbös Gyula miniszterelnök fordult a nagy halotthoz:

— Nagyapponyi Apponyi Albert gróf! A nemzet nevében búcsúzom: el Tőled.

— Nem csak családod, nem csak az országgyűlés két háza, búcsúzik el Tőled és

gyászol, hanem millió magyarok! Nem csak ezek a gyertyák égnek koporsód körül, hanem a gyászborult nemzet minden egyes tagjának kezében ég egy gyertya, a hála és imádság jegyében.

— A Te életed hosszú élet volt; történelmi korszakokat áthágó élet, küzdelmes nemzeti élet, mert amikor a bölcsöd ringott, vezérvárosi idők előestéjén állott a nemzet. Amikor kisgyermek voltál, visszhangzott még a szabadság és függetlenség jelszava, és ifjú korodban az elnyomatás után Deák Ferenc bölcsességét és tanításait láttad és hallottad. Amikor pedig Kossuth Lajos meghalt, Te voltál, aki a nemzet nevében felzokogott a nagy halott emléke körül.

— Össze tudtad egyeztetni a dinasztia és a nemzet érdekeit. Öszinte szószólója voltál a magyar ügynek, és ha kellett, síkra szállottál a nemzet önállóságáért, a nemzetért. Küzdöttél a nagy monarchiáért, de gondolatvilágod tengelyében mindig az öncélú magyar gondolat lebegett.

— Magyar voltál, remekbe foglalt magyar! Küzdöttél és szenvedtél a nemzetért és bizonyára Te is odavarázsolád a magyar égboltra álmoknak álmát: az erős Magyarországot. Vándora lettél a magyar gondolatnak; vándora, apostola, fátylavívője a magyar igazságnak. A nemzetközi fórumok felfigyeltek, amikor orgonához hasonló hangodat hallották. Amikor érvelésed súlya alatt elismerték, hogy ezzel a nemzettel igazságtalanság történt. Hogy ennek a nemzetnek joga van az élethez. És ez a gondolat mindig a Te személydel volt kapcsolatos, mert Te voltál az ügyünknek igazi reprezentánsa, mert Te voltál a legerősebb, a legjobb magyar!

— És amikor mint szálfa a világ erdejében: lezuhantál, akkor is magyarul cselekedtél. Akkor is kegyes volt irányodban a mindenható Isten, mert haláloddal is hasznára voltál nemzetednek.

— Nagyapponyi Apponyi Albert gróf odavarázsolád a genfi égboltra a keltős keresztet és a hármassalalmot, a magyar igazságot. A genfi tó vidéke visszhangzik a Te hangodtól, igazságot követelve e nemzet számára és optimista lélekkel reménykedünk, hogy utolsó szavad meghallgattatott!

Es mi imádkozunk térdreborulva, alázatos lélekkel a Te lelki üdvösségéért és kérve-kérünk, hogy odafenn a magas Egekből áraszd felénk a Te lelked erejét és légy örök példája minden magyar embernek!

A temetési menet az országháztól a koronázó templomba

Gömbös szavai után a budai dalárda énekkara a Szózatot énekl el, majd a filharmoniai társaság előadásában felcsendülnek Wagner: Gyászindulójának komor, fenségesen szárnyaló akkordjai.

Es bontani kezdik a ravatalt. A koszorúk hatalmas tömegétől alig tudják szabaddá tenni a koporsót. Jobbról-balról a koporsó mellett a Szent István baj-

noki egyesület küldöttsége áll sorfalat. A gyászoló közönség még az „Istenek alkonya” lenyűgöző hatása alatt áll. Majd lassan megindul a menet. Az eleje már messze kanyarodik, amikor nagy része még itt hullámszik az országház épületében.

A koporsó után a gyászoló család és a papság hosszú sora halad. A koronázó templomban Mikes János szombathelyi megyéspüspök veszi át a nagy halott kíséreléneket a vezetését.

A menetben a papság után a résztvevők sorrendje így alakult:

A királyi hercegek, József főherceg és Augustus főhercegnő, Gömbös mellett jobbról-balról a főrendiház és a képviselőház elnökei, majd a miniszterek teljes számban, a felsőház és a képviselőház tagjai külön csoportokban, a honvédség, a főváros, Jászberény küldöttsége (maga előtt vive Lehel kürtjét), utánuk a többi városok küldöttségei, gyászruhás csoportokban. Diszruhás, lovasrendőrök zárják be a menetet.

Mikor Apponyi utoljára hagyta el a parlamentet, a várban megszólaltak az agyuk. A katonai zenekarban felzengett Apponyi legkedvesebb zenéje, Liszt és Wagner műveiből összeállított műsorról, amelyet időnkint újabb ágyulások szaktitanok meg. Lassan kanyarodik a menet a várba.

A parlamenttől a Lánc-hídon keresztül az Eskü-szobor előtt sokszor haladt el Apponyi Albert, amikor Verbőczy-utcai lakása felé haladt. Ezen a téren mindig megállt néhány pillanatra. Most is meg kellett állania. Lovasrendőrök díszszázada, a fiu- és leány-cserkészek lobogós csapata, a Szent József-intézet, számtalan iskola és egyéb intézmény valóságos zászlóerdőben fogadta a nagy halott koporsóját. A díszszázad zenekarának gyászzenéje elvegyül a harangok zúgásával és az embertömeg lelkéből újabb zokogás szakad fel. Pár lépés és a halottas kocsi a koronázó templom elé ér. Apponyi nem tér le többé a Verbőczy-utca felé, hanem a megnyílt főkapun át átlép a halandóságból az örökkévalóságba.

A koronázó templomban lapunk zártakor a temetési szertartás még folyik.

Lemond Biharmegye tanácsa, ha a belügyminiszter nem adja vissza hatáskörét

— Biharmegye nagytanácsának ülése —

Biharmegye nagytanácsa Dr Roxin Teodor elnöklete alatt kedden délelőtt tartotta meg rendkívüli ülését. A napirend legfontosabb tárgya a megyei tisztviselők B-listájának kérdése, illetve a sürgős pénzügyi intézkedésről szóló törvény végrehajtása volt.

Chirila Augustin alispán ismerteti a tisztviselők törvénytelen kinevezésének és előléptetésének megsemmisítésére vonatkozó törvényes rendelkezéseket. Bejelenti, hogy a temesvári revíziós bizottság február 6. 7 és 10. napjain felülvizsgálta a megyei tisztviselők helyzetét. Biharmegyében csak két tisztviselőt talált, akinek hiányos volt a kinevezése: a székelyhídi jegyzőség irnoka, aki azonban vasárnap letette a képesítési vizsgát és így kinevezése törvényes, a másik a belényesi járás egyik jegyzőségi tisztviselője, aki még nem töltötte be huszonegyedik életévét. A törvénysek azonban nagykorúsította s így ennek a kinevezése is törvényessé vált. Az előléptéseknél már más a helyzet: a revíziós bizottság csaknem mind a 83 megyei tisztviselő előléptetését megsemmisítette.

„Mondjon le a tanács...”

Több fizetésleszállítás bejelentése után Chirila alispán kimutatást olvas fel, amelyből kitűnik, hogy a fizetésleszállításokkal és 10 százalékos általános redukcióval egymillió

Legszebb leány-könyvek

CSABA MARGIT: *Amit a serdülő leánynak tudnia kell.* — 100 lei
GERELY JOLÁN: *A mai leányok útja* — 120 lei
JÁMBOR LÁSZLÓ: *Levelek hugomhoz.* I-II-III. rész, füz. 120, kötve 160 lei

„Erdélyi Lapok” könyvosztálya.

277 ezer 760 lejt takarítanak meg.

Avram jegyző ismerteti a központi revíziós bizottság rendeletét, amely megfosztja a megyei tanácsot attól a jogától, hogy a községi tanácsok határozatai ellen beadott felebezések ügyében döntsön. A megyei állandó választmány törvénytelennek találta a központi revíziós bizottság határozatát és nem vette tudomásul, mivel az sérti a megyei tanács autonómiáját. Chirila alispán szerint törvénytelen a központi revíziós bizottság határozata. Elképzelhetetlen, hogy minden jelentéktelen ügygel a revíziós bizottság elé menjenek. Indítványozza, hogy ha a rendeletet nem vonják vissza, indítsanak közigazgatási pört a minisztérium ellen.

Mihutiu tanácsos javasolja, hogy a megyei tanács továbbra is tárgyalja le a felebezéseket. Dr Popovici Enea szerint, ha a rendeletet végrehajtják, a megyei tanács működése teljesen illuzórikussá válik és javasolja, hogy ilyen körülmények között a megyei tanács adja be lemondását. Végül dr Roxin György javaslatára elhatározták, hogy részletes memorandumot intéznek ebben az ügyben a miniszterhez.

Lapunk zártakor az ülés még tart.

Dolci nuncius bíbornok lesz. Rómából jelentik: Március 13-án a pápa bíbornokká nevezi ki Dolci romániai apostoli nunciust.

A temesvári letartóztatások. Temesvár. Saját tud. A kommunista alakulatok felosztását elrendelő intézkedéssel kapcsolatban Temesvárott a gyári és ipari alkalmazottak szervezete, a magánalkalmazottak szindikátusa és a Román Munkásszövetség helyiségeiben tartottak házkutatást és ezeket a helyiségeket le is zárták. Házkutatásokat tartottak Müller Kálmán, Friedmann Mátyás, Kelemen József, Baga János, Kohn Béla, Welter János Raffay és Gruia Demeter kommunista vezetőknek, s ezeket nagyrészt őrizetbe is vették. Egyelőre a rendőrségen vannak, a sziguranca kihallgatja őket.

Róma „lelke”

írta: P. Bangha Béla S. J.

Rómáról minden ember tudja, hogy nem olyan, mint a többi nagyvárosok. Ami Londont Londonná, Chicagót Chicagóvá, vagy Pestet Pestté teszi, azok a bizonyos nagyvárosi allűrök, itt — mindenki érzi — egészen mellékes, jelentéktelen dolgok. Rómába senki sem jön azzal az érzéssel, aminővel a modern nagyvárosokat látogatni szoktuk. Itt sokkal több s egészen másfajta élményeket várunk.

A tudat maga, hogy Róma a világegyház középpontja, a roppant történelmi emlékek s az a sehol felül nem mult bőség, amellyel a művészetek itt szinte zuhogva ontják elénk a Szépet: eleve valami nagyon fontos és ünneplést sejtetnek azzal, aki első ízben zárandokol az Örök Város felé.

Ha pedig hívőről és öntudatos katolikusról van szó, akkor Rómába menni annyi, mint belekapcsolódni abba a legnagyobb s legszebb zárandokmenetbe, mely immár kétezer év óta egyre szakadatlan áradatban kanyarodik rá a római Via Triumphalisra a világ minden tájáról; az útra, ahol egykor Scipiók és Pompeiusok haladtak a Péterek és Pálok, Ágnesek és Sebestyének, VII. Gergelyek és VII. Piusok s kétezer évnek minden legnagyobbjai, többé-kevésbé véres, de mindig diadalmas Rómába-téréssel. „A hely, melyen állasz, szent”, ezt érzi mindenki, mikor a Róma-Terminin kiszállva római földre lép.

Lefrásokban sokszor olvastam, ismerőseim is többször mondták, hogy Rómának — „lelke van” s ez a legérdekesebb s legértéke-

sebb benne és hogy ez a lélek előbb-utóbb mindenkit megragad, legyűr és bilincseibe ver; kényszerít, hogy meghódoljunk neki, odakötődünk ehhez a városhoz s ha elmegyünk innét, akkor is egyre visszavágyunk hozzá. Azt is lenyűgözi ez a varázslatos város, aki ellenkezik vele, aki nem akar meghódolni neki. Hát még, aki akar, aki mint jómagam is, azért jön Rómába, hogy tele tödövel szivja magába ezt a vértanui vérrrel párást, szentelt levegőt!

Azzal a naiv hittel jöttem hát Rómába, hogy ha valakit, engem talán csak mindjárt első nap megtalál Róma lelke, vagy inkább: én megtalálom Róma lelkét. Szegyenkezve valom be, hogy soká, csaknem hat hétig nem találtam meg. Éreztem az erejét, a közelségét folyton, de nem tudtam megtalálni ennek a titokzatos léleknek arculatát. Ködbe burkolóztam előttem. Nem tudtam magam megadni neki; aki állítólag oly erőszakkal kinálja lélecsét, nekem egyre kisiklott a karjaim közül.

Idegesen kérdeztem végül:

— Mi ez? Hát engem Róma lelke nem kap meg? És éppen csak engem nem kap meg? Megkapja az egyszerű, tanulatlan hívőt, aki az Abbruzzókból vagy akár a Sierra Nevada jéghegy bokrai közül, vagy a Rajnavidék valamely falucskájából vagy Melbourne aszfaltjáról jön ide csókolni e szent falakat, — megragadja a kételkedőt és máshitűt, aki a Szent Péter templomban, Bramante borzalmasan grandiozus boltoívei alatt fizikai földalmai érez azon, hogy nem született katolikusnak. — megragadja az esztétikust, aki innen, mint Goethe, újjászületve, átcserelődve

megy haza, — megragadja a politikust és diplomatát, aki itt egy új és szokatlan, mert anyagfeletti hatalom közelségét érzi, amely előtt az anyagi erőszaknak oly gyakran kellett letennie a fegyvert... Mindenkit megragad — és engem nem ragad meg?

— Vagy talán csak több odafigyelést, nagyobb tördést, élénkebb szemkítarást kíván előbb tőlem? Hogy aztán annál ölelőbben boruljon rám s csordultig eltöltse lelkemet tanításai borával?

Jártam, rőttem hát az útakat, az emlékek, monumentumok végeszakadatlan sorát. Nemcsak a dolgokat láttam, hanem bennük, mögöttük, fölöttük egyre kerestem azt a bizonyos „lelket” is. Róma lelkét. Kerestem türelmetlenül, napról-napra szegyenkezőbb türelmélenséggel. Folyton mellettem volt; néha szinte már arcomon éreztem a lehelletét. És mégsem találtam meg.

Aki Rómába megy s nem pogány (vagy így is mondhatnám: nem a tébolyodásig antiklerikális), azt legelső útja a Szent Péterbe vezet. A modern Róma látványlaja: az a néhány díszépítmény, amelyet az olasz uralom emelt, a Szent Péterhez képest éppen csak annyi, mint egy silbakház a királyi palota előtt. En is odamentem tehát. Megálltam a világ legszebb terén, már az obeliszket is elhagyva, ott, ahol a lépcsők felé kezd emelkedni a talaj s ahol minden tisztességes katolikus ember, aki először jár itt, előbb levett kalappal elmondja a Credót s csak azután megy tovább. Bemertem a világ leghatalmasabb szentegyházába; odaborultam az apostolfejedelem, az első pápa sírjához, mely fölé ma a

Fontos kisanant-konferencia Genfben

Bukarest. Saját tud. Genfben ma nagyjelentőségű tanácskozás lesz a kisanant három külügyminisztere között. Ez alkalommal megvitatták a kisanant új statutumtervezetét, amely állandó kapcsolatot teremt a három állam között.

Meghalt Teutsch Frigyes, a szász evangélikusok utolsó püspöke

Nagyszomben a szombat éjjeli órákban hirtelen halállal elhunyt Teutsch Frigyes dr. a romániai német evangélikusok nyugalmazott püspöke. Az elhunyt huszonöt évig volt a püspöki hivatal tényleges vezetője, s püspökké választása előtt nagyszombeni papként, illetve a nagyszombeni szász tanítóképző szeminárium igazgatójaként működött. Sok érdemet szerzett népe egyházi és iskolai megszervezésében.

Az erdélyi országrész fölötti hatalomváltáskor az összes romániai német evangélikusok egy egyházkerületbe szerveződtek. Ennek a kiterjedt nagy egyházkerületnek ő lett az első püspöke s mint ilyen, ő volt az utolsó szász püspök is.

Az elhunynak nagy tudományos érdemei is vannak. Népe történetének a megírásával óriási munkát végzett, s utörő is volt abban, hogy az erdélyi szász mult történelmi kutatásai hogyan váljanak intézményessé, céltudatosakká és folytonosakká. Tudományos érdemeiért Teutsch Frigyes dr-t a lipcsei és heidelbergi egyetem tiszteletbeli doktorává is avatta.

Nyolcvanadik születésnapját mult év őszén ünnepelte meg, s ez alkalommal népe elárasztotta őt a szeretet minden jelével. A születésnap ünnep után nyugdíjazását kérte, amit egyházkerület nagy elismeréssel adott meg neki. Azóta Nagyszomben visszavonultan élt, de Paula nevű leánya társaságában.

Szombat estig még jól érezte magát, később hirtelen rosszullet fogta el, ami hamar végzett vele. Mindenütt nagy megilletődéssel fogadták halála híreit. Kedden délután temették el a nagyszombeni városi templomból nagy gyászpompa között.

Madgearu még nem tudta a költségvetést húszmilliárdon alól szorítani

A minisztertanács ellogadta az erdélyi és bukovinai földárak revíziójának törvényjavaslatát

Bukarest. Saját tud. Tegnap este minisztertanács volt, amely éjjel után fél 3 órakor ért véget. A kormány a költségvetés összeállításával foglalkozott. Nagy vita volt a munka- és egészségügyi miniszterium költségvetési körül.

Joanitescu miniszter nagy beszédben fejtette ki, hogy nem tudja miniszteriuma vezetésének felelősségét vállalni, ha annak költségvetését 670 millió leire szorítják le. Ismételtlen leszögezte, hogy minden erőfeszítése ellenére sem tudja miniszteriuma költségvetését egymilliárd leien alóli előirányzatra csökkenteni.

A miniszterelnök végre is úgy döntött, hogy Joanitescu és Madgearu együtt nézzék át a munka- és egészségügyi miniszterium költségvetési tételét. Madgearu bejelentette, hogy a költségvetést még nem sikerült húszmilliárdon

alóira leszorítani. A tegnapi minisztertanácscon meghaladja a költségvetés ezt az összeget. Egyik legközelebbi minisztertanács fogja annak végösszegét megállapítani.

A minisztertanács ezután jóváhagyta azokat a törvényjavaslatokat, amelyeket a közeljövőben fognak az egyes szakminiszterek a törvényhozás elé terjesztetni, így a vámhatóságok újjászervezéséről, a vasút autonóm intézményének módosításáról szóló javaslatot; továbbá az agrártörvény olyan módosítását, amely Erdélyben, Bukovinában és az okirályság egy részében a kerületi bizottságok és a táblázattal megállapított földárak revízióját engedélyezi. Azokban az esetekben, amikor ezek a földárak a föld jelenlegi értékének szembeötlően nem felelnek meg.

A kisebbségek ellen tervezett támadás megbuktatta a lett kormányt

Riga. Lettorszában több mint egy éve kimondott nacionalista kormány van uralmon, amely türelmetlen politikát folytatott az oltani kisebbségekkel szemben. Legutóbb aztán annyira ment, hogy le akarta rombolni a lettországi németek iskolai és kultúrservezetét és erre vonatkozóan javaslatot is terjesztett a parlament elé. A lett képviselőház azonban leszavazta a kormány javaslatát, mire Skujeneek miniszterelnök kormánya nevében bejelentette lemondását.

A lemondás indokolása és maga a kormánybukás ténye szinte történelmi jelentőségű. A lett-kormány, amely 14 hónappal ezelőtt került uralomra, azt tűzte ki célul, hogy

a lettek befolyását megnövelje az országban, vagyis a kisebbségeket, főként a németeket, akik a legnagyobb kisebbséget alkotják Lettorszában, megfosztja eddigi jogaitól. A lett parlament ezt a politikát nem helyeselte, és így nem került sor arra a birtokkiszajátításokra, sem, amelyet a Skujeneek-kormány tervezett a kisebbségek ellen.

A németek éles ellenzéki harcot folytattak a most lemondott lett-kormánnyal szemben, amely arra törekedett, hogy kiszajátítsa a nagy német ipartelepeket is Rigában. Azt is meg akarta akadályozni a most eltávozott kormány, hogy kisebbségi politikus tagja lehessen ezután a lett-kormánynak.

130 méter magas kupola, a világ legmerészebb építészeti alkotása, borul. Homlokomat forrón szorítottam oda a fénylő márvány hűvös tükréhez. Amit itt éreztem, sohasem fogom tudni leírni. Ez hát Róma, Szent Péter apostol sírja, a katolikus világ középpontja! Róma lelke e percben oly közel járt hozzám, hogy szinte fojtogatott; de — különös — nem mutatta meg arcát. Valahogy csalódottan mentem tovább.

Elmentem az Ostiai-út páratlan nevezetességéhez: a márvány-rengeléhez, az oszlop-Niagarához, melyet a katolikus kegyelet a Népek Apostolának sírja fölé emelt. Már azt hittem, itt megtaláltam, amit keresek. Szent Pál az írók, a hitzőnokok, a cselekvő, tevékeny, harcra kész katolikusok eszmei képe. Igaz, hogy Péter a tekintélyi központ, de Pál az, aki legfőbbet tett és fáradt az evangéliumért. Ez a sír fog legjobban a lelkemhez szólni, gondoltam s meg fogja sügni nekem, mi az, amiben Rómának sajátos, titokzatos jellege rejlik. A pápaság? Nos igen, mindenekelőtt, de még valami; ahogy a Szent Péter-templom levegője mellett a Szent Pál sírjéé is lényegesen hozzátartozik Róma lehelletéhez. A nagy igehirdető sírja és bazilikája csakugyan szőtt is hozzám, melegen és felemelően, de Róma lelkének titkát megoldatlanul kellett tovább cipelnem innen is. Pedig a bazilikától kizárólagos voltam gyalog még a Tre Fontane-ig, a „három forrás” helyéig, ahol Pált lefejezték s ahol a legenda szerint feje háromszor szökkel fel, lefelé gurulva a lejtős földön, s e három ponton a néphagyomány szerint három forrás fakadt. Három templom áll most e helyen, fenyők és ciprusok között. Róma lelke

ott sír, ott zúg körülöttük, de nem tudtam kibetűzni, mi az, amit sültog s tovább kellett vinnem lelkemben a zengő talányt.

Visszatértem a városba. A város közepébe. Ott van a mi rendünk két nagyszerű, kedves temploma: a Gosú és Szent Ignác, a világhírű jezsuita laikustestvérek, Frater Pozzinak freskóival. A templomok mellett pedig s a közeli S. Andrea-ban a szobák, amelyekben Lojolai Inigo, Borgra Ferenc, Gonzága Luigi s a kis Kosztka-gróf, a 18 éves Szaniszló értek az ég számára. S teremtették meg azt az újkori katolikus újjáéledést, amely szebb s nagyobb volt, mint amily romboló volt az iszapár, mely fölött új tavaszt s virágzást kellett serkenteniök. Kit ne ragadna szívén, ha Lojolai Ignác koporsója fölött misézhetik? Ha az alacsony, szűk cellába rajol be, amelyekből egy egész világra hajnalodott ki lelki megújulás? Ha az Angyal Alajos sírja elé térdel, aki nagyobb vonzóróval emelte romlatlan ifjú-lelkek ezreit a dúsza élet lilomos magaslatai felé, mint aminővel három világrész Antinousai sodortak züllött auguszusokat a kék felé.

Róma valóban: örökkévaló; nemcsak azért, mert mindig fennmarad, bármennyiszor elpusztítják (az avignoni fogság idején például annyira elpusztult, hogy már csak alig 10 000 ember létezett a romjai körül), hanem azért is, mert mindig megtartja középponti jellegét, nagy s erős hatások örökifjú indítóját. Nemcsak Péter és Pál cövekelték itt le a kereszténységnek mint világszervezetnek alapszlopait, hanem azóta is, valahányszor a talaj lazulni látszott ez oszlopok körül, mindig innen indult ki az erősítő, reformáló munka. Ha

Róma története csak a IV. században kezdődne, akkor is páratlanul gazdag történelmi erők középponti forrását jelentené. Itt székelték a Nagy Leók és Nagy Gergelyek s annyi más csodálatos nagyság a pápák hosszú sorában; innen indultak ki a VII. Gergelyek s V. Piusok egyházi reformjai; innen kelték csodálatos hódító útjukra a népvándorlás korának nagy apostolai; innen Asszisi Ferenc és Domokos, Ignác és Xavér, Borromei Károly, Canisius, Fáber, Neri Pülöp, Hofbauer Kelemen: minden és mindenki. Ha Rómát kivennök az utóbbi másfélszer év történetéből vajjon mi maradna? Maradnának háborúk és marakodások, pénzmuveletek és kizsákmányolás, sok-sok laposság s alacsonyosság, felcifrálva a technikai haladás külső vívmányaival; a legmelegebb színd s legaranylább fonalak azonban mindenestre hiányoznának az utóbbi kétezer év kultúrtörténelmének gobelénjéből.

Ez szölt felém Ignác s a nagyok sírjából. Ez az angyali ifjú koporsójából, amely mellé csak mostanában helyezték oda nemrég boldoggá avatott lelkijának Bellarmin jezsuita bíborosnak koporsóját. (A nagy bíboros utolsó kívánsága volt, hogy egykor szent lelkigyermek, Gonzága Alajos lábához temessék. Kívánsága most teljesült: az egyik oltáron nyugszik Szent Alajos teste, továbbá a következőn Boldog Bellarminé.) De ezek a nagy benyomások is valamiképp homályosak és elmosódtak maradtak bennem. Éreztem: ez is még mind csak rész, része a nagy, az égbenyúló Rómának; vonások az arcon, gyönyörűek, felemelők ... de még nem az arc magát (Folyt. köv.)

TÁRSADALMI ÉLET

Apponyi Albert emlékének kegyelettel adózott a temesvári magyar ifjúság

Saját tud. A Magyar Párt ifjúsági tagozata évi rendes közgyűlését Wegscheider Frigyes eddigi tagozati elnök nyitotta meg. A közgyűlésen Ungár Adolf dr. a bánsági párttagozat alelnöke elnököl, aki kegyeletes szavakkal emlékezett meg Apponyi Alberttről, a magyar nemzet nagy halottjáról. Szavait az összes jelenlevők állva hallgatták végig. Folytatólagosan változtatta aztán az ifjúsági tagozat fontosságát és feladatait. A közgyűlés további során Ferenczy László főtitkár jelentéséből kitűnt az az élénk, sokoldalú tevékenység, amelyet a tagozat kifejt.

Bauer György pénztáros jelentése szerint az ifjúsági tagozat százharmincezer leies forgalmat ért el, beleszámítva a rendezéseit és hogy jelenleg tizenkilencezer leinyi készpénze van. Becsky István okl. gépészmérnök a maga készítette új tagozati szervezeti szabályzatot mutatta be, amelyet a közgyűlés több módosítással elfogadott. A szabályzat a Magyar Párt általános szabályzatát alapul véve, figyelemmel volt az ifjúság és a klubélet különleges körülményeire. A tagozat tagjainak életkorát tizenhattól harmincöt évig állapították meg. Azonban csak a tizennyolcadik életévnek el-

érése után van az illető tagnak szavazati joga. Harmincevesnél idősebb csak akkor lehet tag, ha már azelőtt is az volt. Egyénekenkénti titkos szavazással nagy többséggel a következők új tisztikart választotta meg a közgyűlés: Elnök: Becsky István. Alelnökök: Tivadar László és Oberst József, főtitkár: Ferenczy László, titkárok: Molnár Ferenc, Váczy Béla és Zabay Ferenc, jegyzők: Tapavicsek Tivadar és Kappusy Pál, pénztárosok: Bauer György és Karakas Ödön, ellenőrök: Reiter Elemér és Hunyadi Imre, könyvtáros és háznagy: ifj. Baschant József, szakosztályi elnökök: kulturális: Heller István, gazdasági: Steigüber István dr., műkedvelői: Péter János, vigalmi: Oberst Zoltán dr., sport: Gera Mátyás, propagandabizottság: Kirschner Sándor, sajtóbizottság: Bild Ottó. Választmányi tagok: Alsóhegy Ervin, Amberg Imre, Asbóth Jenő, Bencze József, Fazekas Tamás, Földváry Győző, Gálk Pál, Gerőfi Jenő, Hess Rezső, Hríonyák Zoltán, Jenner Rezső, Kerek Ferenc, Lissy József, Mésző Sándor, Prohászka Sándor, Püllök István, Rieger Róbert, Rohlik Károly, Székely Sándor, Szomor Sándor, Wegscheider Frigyes, Weltner Frigyes, Windisch Rezső.

Az aradi Kölcsey-egyesület megemlékezése Apponyiról

Arad. Saját tud. Vasárnap délután tartotta meg a Kölcsey-egyesület február havi irodalmi délutánját. Fischer Aladár katolikus gimnáziumi igazgató megható beszédben áldozott Apponyi Albert emlékére. A műsor többi számaiban L. Prohászka Elvira és Lendvai Ferenc együttes szavalattal, Roth Adrienne és Vajda Kató egy-egy Beethoven-szonáta előadásával tűntek ki, akiket Scherág Ernő Kamarazene együttese kísért — Tátrai Kornélia operanékesnő Donizetti és Verdi operáiból adott elő énekszámokat művészi tökéletességgel, majd Szegő Nándor zeneszerző mutatta be legújabb szerzeményeit, közöttük több magyar nótát is. A műsort Hercegg Ferenc Két ember a bányában című drámai jelenete fejezte be, amelyben Bodnár József és Gaáli László érték el sikert. A Kölcsey-egyesület február havi irodalmi délutánja a legteljesebb siker jegyében folyt le.

A VAJDAHUNYADI RÓMAI KATOLIKUS DALÁRDA MÜSOROS ESTÉLYE szép erkölcsi és anyagi sikerrel zajlott le a vasvári kaszinó nagyszalonnáig szüfölgő magyar és román közönség előtt. Az estélyt a hatvan tagú dalárda nyitotta meg, dr. P. Ferencz Vilmos karnagy precíz vezetés alatt. Beethoven Isten dicsősége c. művét adták elő. Vasváry János bohózatát, a Házasságközvetítőt, kitűnő alakítással adták elő: Cserny Muci és dr. Mitterhuber Rezső. A dalárda két énekszámát a Grand Cafénál és a Gaudeamus igur-t frenetikus tppsal jutalmazták. Dr. Koralek Gyuláné gyönyörű szavalata után Lőrincz Miklós: Üldöznek a nők című egyfelvonásosát a közönség megújuló nevetése és jól megérdemelt tapsvihara közepette játszották: Schilling Rezső, Kalmár Lajos, Szabó Jolánka, Schultz Baba, Kaupert Jolán-

Plébánost kapott a falu...

Temesvár. Saját tud. Jelentettük a napokban, hogy Pacha Agostan dr. megyéspüspök Bakovára plébánost nevezett ki Lindner Vendel Temesvár-belvárosi káplán és szeminárium internátusi prefektus személyében. Ez a kinevezés, — igen érdekes, mivelhogy Bakován hónapok óta nem volt plébános. Mint már másutt is, egy-két helyen az utóbbi években: a püspök kénytelen volt elvonni innen a lelkészt. A háború utáni szörnyű idő lelkifásultságának tudható be mindenesetre: anyagi tekintetben olyan szűkkeblűnek bizonyultak a bakovaiak, hogy plébánosuk ekzsztenciáját lehetetlenné tették. A püspök elvonta a papot: éppen a templomi búcsúkor. Nem volt mise azon a napon Bakován s mivelhogy az nem volt, a hatóságok a táncot is beszüntették ... Gondolkodóba ejtette ez a bakovaiakat — különben más falvak lakosaihoz viszonyítva eléggé jómódú gazdákat — de gondolkodóba ejtette őket más is. Tényleg nem működött azóta pap Bakován. Zárva volt a plébánia lak és a templomban még csak örökméceses halvány lángja sem pislákkolt, mivelhogy a Szentséget sem lehetett őrizetlenül a bakovai nagytemplomban hagyni. Keresztelőre más községbe kellett átjárni, temetésre máshonnan kellett vendégpapot kérni. Hónapok teltek el s most végre a faluban felülkekedett a józan elem. És a püspök újra papot küldött a bakovaiaknak. S az új plébános most meg is jelent a községben, Ferch Mátyás apátkanonok oldalán, akinek, mint illetékes főesperesnek, be kellett vezetnie új plébániáján. Akármilyen lelkesedéssel, tettvággyal indul neki fiatal lelkész az Ur szőlőjébe,

ka, Moró Antal és Maier István. A dalárda egy bányász himnusz, egy népdalegyveleget és Demény Dezsőnek: De szeretnék rámás csizmát viselni c. művét adta még elő. A dalárda bemutatkozó estélyének szép sikeréhez a szereplők mellett hozzájárult a gyári zenekar pompás szereplése is.

SZÓTTESBÁL OSDOLÁN. Kézdivásárhely. Saját tud. Papp Jenőné kezdeményezésére Osdolán is megindult a szövés-fonás és a leányok több, mint hatvanan már elkészítették a szóttés ruháikat, amelyekben egy jólsikerült bál keretében mutatkoztak be a közönségnek.

A BUKARESTI KOÓS FERENC-KÖR szépen sikerült Arany János-emléknapot rendezett. Kovács Sándor főgimnáziumi tanár tartalmas, mélyszántó megnyitó beszédben méltatta Aranyt és költészetét. A Bukaresti Magyar Dalkör vegyeskara Bittai B. Sándor vezetésével Arany-dalokat adott elő. Kovács András zeneművészeti akadémiai hallgató zongoraszmot játszott, nagyon tehetségesen. Nagy Lászlóné és Török Jolán tanítóné Arany Rachel siralma és Visszatekintés című költeményeit szavalták el sikerrel. Az Erdélyben is ismert Székely István regáti származású magyar operaénekes néhány operariát és magyar dalt énekelt; a Koós-kör szavalókórusa Kovács Sándor vezetésével megragadóan adta elő a Tetétleni halom c. Arany-költeményt, majd Arany János Tengerihántás c. balladájának jelenetezett előadása következett, amelyben megértéssel és stílusosan szerepeltek: Koszta György, Szibós Sándorné, Schweinberger Józsefné, Cseh Gizi, Végh József, Héjja József és Demjén Miklós. A tartalmas és nívós műsort tánc követte magyar cigányzenekar muzikája mellett.

KULTURMUNKA FUTÁSFALVAN. Kézdivásárhely. Saját tud. A tél folyamán értékes munka kezdődött Futásfalván. Majdnem minden vasárnap este tartanak előadást, amelyekre idegenből is hívnak meg előadókat. A legutóbbi kultúrestély szereplői azonban mind a faluból rekrutálódtak. Meglepi volt a vonózenekar bemutatkozása, egyszerű falusi legények, magukkészítette hegedűn, önmaguktól tanulva egész nívós dolgot produkáltak. A többi szereplők: Borbáth Duci, Vargassy Sári, Tusa Erzsébet, Martini Mária, Szánthó Gizella, Györgyjakab Erzsébet, György Emmi monológot, énekduett, népdalokat és szavalatot adtak elő. A műsor keretében Papp Sándor humoros felolvasása élénk derűtséget keltett. A rendezést és konferálást Borbáth Béla igazgató végezte.

amelyet neki kijelöltek, talán bizonyos elfogódottságot mégis érez. S hogyan érezne elfogódottságot, amikor olyan helyre megy, ahonnan elődjét elvonta a főpásztor? De nagy volt a meglepetés. Ahogy az új plébános a faluba érkezett, megszólaltak a harangok. Kiszállt az autóból, a zenekar rázendített. Körülnézett: a falu apraja-nagyja megjelent fogadtatására s a meghatótság könnyeket küldött a jó emberek szemébe. A váratlan meleg fogadtatás arra indította Ferch apátkanonokot, hogy kiadta a jelszót:

— Menjünk a templomba!

És megindultak valamennyien a templomba.

Muzár Antal buziási plébános, akit a bakovaiak, mialatt plébánosuk nem volt, annyiszor igénybe vettek, előresietett. A templom ajtajánál fogadta az új plébánost s a templom és a tabernákulum kulcsát adta át neki. És Ferch kanonok a szószékre lépett és lelkes beszédet intézett a templomot zsúfolásig elfoglaló hívekhez, az új plébános pedig litániát imádkozott. S amikor aztán a községhezán megjelent, nem kevesebb, mint tíz deputáció tisztelgett nála. Örömmámorban üszött a falu s még inkább másnap, amikor az első mise előtt a pap ostyát konzekrált s az örökméceses újra kigyulladt ... A bakovaiak most úgy örülnek és teljesen ki vannak békülve a helyzettel: Szentség van a nagy templomukban és papjuk van, akit talán csak most tudnak igazán megbecsülni ...

Magyarok! Olvassátok és terjesszétok a legészintébb magyar napilapot az **Erdélyi Lapok**at.

UI SZENTIRÁS KIADÁSOK

Most telent meg!

Ószövetség II. kötet

Hosszabb, jegyzetes kiadás, 1090 oldal. Tartalma: Krónikák I-II.; Ezdrás I-II.; Tóbiás; Judit; Eszter; Jób; Zsoltárok; Példabeszédek; Prédikátor; Énekek éneke; Bölcsesség; Jézus, Sírak fia könyve. Egészvászsonkötés . . . . . 250 lei.

Eddig ugyanebből a kiadáshól megjelent:

Ószövetség I. kötet.

Tartalma: Mózes öt könyve, Józsué, a Bírak, Rúth és a királyok négy könyve. Egészvászsonkötés 250 lei.

Ujszövetség. I. kötet. Tartalma: A négy evangélium és az apostolok cselekedetei. Vászsonkötésben . . . . . 160 lei. II. kötet. Tartalma: Az apostolok levelei és a jelenések könyve. Vászsonkötésben . . . . . 140 lei.

„Erdélyi Lapok“ könyvosztálya.

Kína is kilép a Népszövetségből

Londonból jelentik: Japán ostromzár alá vette a kínai kikötőket. A Daily Express tudósítása szerint Tokióban a mikádó utasította a külügyminisztert, hogy lépjen ki a Népszövetségből, ha Mandzsuria önállóságát nem ismerik el. A Népszövetség magára vessen, de Japán nem mond le Mandzsuria önállóságáról.

Az erdélyi magyar színházak adóját tizenkét százalékra szállította le

Bukarest. Saját tud. *Madgeariu* tegnap be-terjesztette a képviselőház elé az autó-adóról szóló törvényjavaslatot. A javaslat első szakasza szerint 2000 kiló súlyig évi 8000 lei, azon felül évi 12 ezer lei lesz az autók adója. A motor-karékpárok pedig évi 1200 lei, vagy 1600 lei, ha azok sideresek.

Ugyancsak tegnap terjesztette be *Madgeariu* a látványossági adó törvényjavaslatát. Eszerint a művészeti előadások után, — s ide tartoznak a drámai és zenei előadások, operák, operettek, koncertek, mozielőadások is — 25 százalékos, a szórakoztató előadások után, — ide tartoznak az estélyek, ünnepélyek, varieték, stb. — 20 százalékos, míg a sportelőadások, meccsek, stb. után 10 százalékos adót vesz be az állam. Az állami színházak előadásai után 12 százalékos, a megánszintársulatok előadásai után 12 százalékos adót vetnek ki, akkor is, ha ezek valamely kisebbségi nyelven adnak elő.

A római francia követ alaptalannak minősítette az olasz-német-magyar szövetségről szóló híreket

Rómából jelentik: De Jouvenel római francia követ hétfőn fontos kijelentést tett a francia újságírók előtt. Elmondotta, hogy Rómába érkezése után azonnal igyekezett utánajárni, van-e valami alapja annak a hírek, mintha Olaszország, Németország és Magyarország között titkos katonai szerződés jött volna létre. Annak is utánakutatott, vajjon igaz-e, hogy Magyarországra olasz repülőgépeket szállítottak.

A francia követ kénytelen volt megállapítani, hogy az erre vonatkozólag elterjedt hírek alaptalank.

Frankfurtban is felrobbantottak egy gáztartályt

Emberéletben nem esett kár —

Mainafrankfurtból jelentik: A város keleti részében a gázcső-vezeték egyik tartálya felrobbant. A robbanás nagy erejű volt, de emberi életben nem esett kár. Annál nagyobb az anyagi kár.

LEGSZEBB IMAKÖNYVEK:

Bangha B.: IMAKÖNYV. (Művelt közönség számára, igen szép kötés, művészi kivitel) 50 lei
 EGI LANT. Imádságos és énekeskönyv. (Mindenkinek részére, szép, egész vászonkötés) 50 lei
 Sándor Imre: KATOLIKUS IFJUSÁGI IMAKÖNYV. (Középisikolás tanulóifjúságnak, egész vászonkötés) — 60 lei
 Scheffler J.: JÉZUS NEKED ÉLEK. (Gyermek imakönyv, igen csinos kivitelben) — 40 lei

Erdélyi Lapok könyvosztálya.

Amerika rendezni akarja Európát

A békeszerződéseket és az aranyalapról való letérést tartják a bajok okozóinak

Newyorkból jelentik: Baruch Bernát bankár, Roosevelt bizalmasa, a szenátus gazdasági bizottságában nagy beszédet mondott arról, hogy Amerikában mi szükséges a gazdasági helyzet javítására. Eszerint államsegéllyel rendezni kell a földműves farmerek adósságait, három százalékra kell szállítani a kamatot, s az európai piacok felvevőképességét a párizskörnyéki békék revíziójával kell megteremteni. Európa vásárlóképességét meg kell szüntetni Amerika érdekében is. Franciaországnak a kínzó békeszerződésekkel végbevitt bekerítési kísérletei okozták a mai állapotokat, amikor minden állam állig fegyverben áll és elérhetetlen magasságig emelt vémsorompók fojtogatják gazdasági és ipari életünket. Baruch bankár megállapítását Ame-

rikában annál inkább jelentőseknek tartják, mert ő lesz az, aki a világgazdasági konferencián az amerikai küldöttséget vezetni fogja. Tehát az ő mostani nézetei a világgazdasági konferencián is nyomtalanosan kifejezésre fognak jutni.

Egy másik newyorki jelentés szerint Hoover elnök is ugyancsak nagy beszédet mondott Lincoln születésnapja alkalmából. Beszédében kijelentette, hogy az egyes államoknak az aranyalapról való letérése, valamint a szigorú behozatali korlátozások súlyos károkat okoztak nemcsak az európai államoknak, de Amerikának is. Sürgeti az európai államokat, térjenek vissza mielőbb az aranyalapra, mert ha Európa nem hajlandó erre, Amerika teljes elszigetelése és az egész világ romlása következik be.

Sztrájkba lépett a kolozsvári vasúti műhely munkássága

Négy munkás elbocsátása és a szakszervezet feloszlata adott okot a munkásság erélyes fellépésére. A sztrájk rombolássá fajult

Sztrájkba lépett a Dermata-gyár munkássága is

Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári vasúti műhely munkásai hétfőn reggel sztrájkba léptek. A műhely udvarán elbarrikádóztak magukat, a kapukat is elzárták és azzal fenyegettek, hogy ha a karhatalom közbélep, összerombolják a műhely épületeit és felszereléseit.

A vasúti munkások megmozdulására az adott okot, hogy a legutóbbi munkászavargásokkal kapcsolatban négy vasúti munkást elbocsátottak állásukból és mert szakszervezetüket is feloszlatták. A munkások követelték elbocsátott társaik visszavételét s mivel ez nem történt meg, hétfőn reggel a műhely udvarán gyűlést tartottak, amelyen kimondták a sztrájkot. Délután a munkások küldöttségére kereste fel *Dragos* igazgatót, aki arra kérte a munkásságot, hogy amíg az elbocsátott négy munkás ügyében Bukarestből meg nem érkezik a döntésről szóló válasz, vegyék fel a munkát. A munkásság azonban elhatározta, hogy mindaddig sztrájkol és nem hagyja el a műhely területét, míg kívánásaikat nem teljesítik.

A rendőrség mindaddig nem avatkozott be, mert a belügyminisztertől várják a döntést a karhatalom beavatkozására. Az esteli órákban a munkásság már nem hagyta annyiban a sztrájkot. A helyzet perceről-percre jobban elmérgesedik. *Hajjeganu* rendőrkezesre a kolozsvári műhelymunkások sztrájkjáról és magatartásáról jelentést tett a belügyminiszterhez és onnan kért utasításokat a további teendőkre vonatkozólag.

Kolozsvár közönsége attól tart, hogy ha a munkásság és a karhatalom között összeütközés történik, kiterjesztik Kolozsvárra is az ostromállapotot.

A munkások nem engednek követeléseikből.

A kolozsvári vasúti munkások sztrájkja újabb fordulathoz jutott. Memorandumukat *Ostrogovici* kolozsvári műhelyigazgató vitte Bukarestbe, amelynek öt pontja a következőket tartalmazza: 1. Követelik az órabéreknek 6.50 leiről 8.50 leire való emelését, 2. az ifjú műhelymunkások ruhaátalányának kifizetését, amely már 6 hónap óta esedékes, 3. a fizetések kiutalását a globális adóbizonyítványok felmutatása nélkül; 4. a vasúti munkásszervezetek zavartalan működését és 5. a multkori bérmozgalmak miatt elbocsátott négy munkás visszavételét.

Ostrogovici hosszasan tárgyalt Mirto közlekedésügyi miniszterrel, de megállapodásukat még nem közölte a munkásokkal.

A hétfőről virradó éjszakát a mun-

kások a műhelyekben töltötték, ahová hozzátartozók élelmiszert és takarókat adogattak nekik. Kedd reggelre a rendőrség ezt betöltötte és két század csendőrség és rendőrség vont szoros kordont az épületek köré.

A Dermata cipőgyár munkásai is sztrájkba léptek.

A vasúti munkások sztrájkjának hírére a Dermata cipőgyár munkásai is sztrájkba léptek.

A vasúti munkások kedd déli fél 12 órakor sztrónabugással kértek segítséget a Dermata gyár munkásaitól. 12 órakor meg is jelent egy 200-300 főből álló tömeg, akiket azonban a csendőrség és rendőrség távol tartott az épületektől. Minden igyekezet meg volt azonban arra, hogy az összeütközéseket elkerüljék.

Minden valószínűség szerint az ostromállapot kiterjesztik Kolozsvárra is. Erre vonatkozólag *Dán Liviusz* megyei prefektus kijelentette, hogy hétfőn éjjel 1 órakor hosszan elbeszélgetett *Vajda* miniszterelnökkel, akinek érdeklődésére azt felelte, hogy Kolozsváron nincs szükség ostromállaptra.

Késekkal, dorongokkal felszerelt munkásság üsszevonta a Wesselőnyi utca üzleteit.

Keddén déli két órakor — mint Kolozsvárról jelentik — a munkások előtt felolvasták a bukaresti választávirat szövegét, amelyről részletek nem kerültek nyilvánosságra, csak annyit, hogy a távirat nem elégitette ki a munkásokat.

Két órakor a vasúti munkások tüntető felvonulásra készülnek a városon keresztül. A Főtéren katonai osztagok cirkálnak, a városházán gépfegyveres katonaságot helyeztek el.

A tüntetés is kivonult, hogy a munkások felvonulását megakadályozza. A Wesselőnyi-utcában nagyobb munkástömeg verődött össze, akik késekkel, botokkal felfegyverkezve pozdorjává zúztak sok üzletet, a Gólya áruházat, a Kornis-utcán kövekkel, végig beverték a magánházak ablakait. A városban legnagyobb a felfordulás. Az iskolákból hazaküldték a gyerekeket. A leányokat tanárok és detektívek kísérték haza.

Lapunk zártakor a fegyvers hatalom farkas szemét néz a munkások tömegeivel.

A „régik” és az „új magyarok” Bukarestben

Bukarest. Saját tud. A napokban volt a „Szent István Egyesült Magyar Társulat” nevű, bukaresti egyesület rendezévi közgyűlése. Nem nagy esemény magában véve. Rendezési körülmények között nem érdemelne meg többet egy rövid hírnél a lap „Társadalmi Élet” című rovatában. Ahogy azonban ez a közgyűlés lefolyt, ahogy az ellentétek kirobantak rajta az úgynevezett régi és új magyarok között, ahogy fel-fellobbantak heves vitáiban az osztályharc és nemzeti küzdelem tüzkévei, s ahogy a gyűlésen résztvevő régi bukaresti magyar polgárok közbeszólásai, beszédei, szavazásai visszatükröztették a román főváros magyarságának lelkiállását — olyan hatalmas és megdöbbentő közéleti megnyilatkozás volt, hogy mindenesetre felért egy akármilyen jelentős parlamenti ülés fontosságával és érdekességével.

Néhány sorral előbb használtuk ezt a kifejezést: „régik és új magyarok”. Nem kitalálás ez. Az öreg bukaresti magyarok így osztályozták itteni fajtestvéreiket, aszerint, hogy a háború előtt már meggyökeresedett bukaresti lakosok voltak, vagy pedig csak a háború után kerültek oda. A régi bukaresti magyar polgárok, ezek a háború előtti iparos konjunktúrában gyorsan megtollasodott derék iparosok: cipészek, asztalosok, kőművesek, bérkocsisok, akik ma saját házukban szegre akasztott szerszám szent szimbolumának árnyékából figyelik az idők mulását, változását, mely bizalmatlansággal és idegenkedéssel tekintenek a háború után idevetődött magyarokra, többekévéb jött-ment gyűlésez népségnek tekintik őket bármilyen társadalmi osztályhoz tartozának is s azért nem szívesen vállalnak velük semmiféle közösséget, még kevésbé hajlandók megosztani velük azt, amit magukénak tekintenek.

S ez robbantotta ki a harcot ennek a 75 éves, sokmillió vagyonnal rendelkező egyesületnek a közgyűlésén. Egy félévvel ezelőtt ugyanis egy bukaresti magyar orvos kezdeményezésére mintegy húsz magyar értelmiségi munkás: köz- és magántisztviselő, ügyvéd, mérnök, orvos, kérte felvételét az egyesületbe. Részlet akartak venni a társulat magyar életében, anélkül, hogy vezetésre kíváncsiak volna; erősíteni óhajtották az egyesület magyar jellegét és felajánlott munkájukkal új lendületet kívántak adni az egyesület magyar kulturális tevékenységének. Felvételi kéréseiket az említett orvos és a társulat titkára látta el ajánlásokkal és a választmány a múlt év őszén hozott határozatával megse vette fel őket rendező tagoknak. Az egyesület titkára erre beadta lemondását és a közgyűléshez felebbséggel meg a határozatot.

A gyűlés tehát már elejétől kezdve szenved-

Az öntudatos új magyarok harca a pislákoló, vagy már ellobbant öntudatú régi magyarsággal

délyesnek ígérkezett. Az iparosok és az öregek akaratának érvényesítésére nagy számmal vonultak fel a társulat húsz, harminc, negyvenéves tagjai, derék, ősz, magyararcú bácsik, a tordai vagy szalontai iparosegyletek tagjai nem lehetnek magyarosabbak. Szorongásig megtöltötték a széksorokat s csak elvétve láthatott fiatal arcot közöttük az ember. Hol van innen a fiatalosság? — kérdezhette volna az idegen szemlélő. A harminc, negyvenévesek vagy a még fiatalabbak nemzedékei? Ha a „régik magyarok” bizalmatlanok az új magyarokkal szemben, akkor hol vannak a régi magyarok fiai, vejei, akik bizonyára különböző iparágakban folytatják apjuk munkás életét és akik, úgy képzelné az ember, a „régik magyarok” megtisztelő elnevezésnek jogszerinti örökösei.

A fiúk, a vők azonban nincsenek a Magyar Társulatban. A fiúk és a vők nem öröklék a „régik magyarok” címet. A jellegét se. A legtöbb esetben nem magyarok többé. Azért szakad meg a magyar élet folytonossága a bukaresti Magyar Társulatban és a bukaresti életben egyaránt. S meg is szűnne rövidesen Erdélyből jövő utánpótlás nélkül.

Mert már magukban a „régik magyarok”-ban is gyöngén pislákol a magyar öntudat lángocska. Mingyárt a közgyűlés megnyitása után megdöbbentő incidens igazolta ezt. A társulat jegyzője csak román nyelven olvasta fel a múlt ülés jegyzőkönyvét, mire egy magyar újságíró, az „új magyarok” kis táboraéhoz tartozó fiatal tagok egyike, követelte a magyar nyelvű felolvasást is.

— Nincs meg magyarul, — kapta a feleletet.

— Meg kell csinálni most mingyárt. Magyar társulat vagyunk. Semmiféle törvény s az alapszabály sem tiltja a jegyzőkönyv magyar nyelvű felolvasását.

De nemcsak, hogy nem követte egyhangú, harsogó helyeslés a felszólalását, hanem még ellene is hangzóttak el közbeküldések:

— Minek az? Hiszen ugyis értette mindenki. Ne töltöttük ilyesmivel az időt.

De ezek még enyhébb visszhangok közé tartoztak. Voltak azonban, akik nagy-okosan így érveltek ellene:

— Hát hiszen Romániában vagyunk.

Mások viszont zamatos magyarsággal, mérgesen kiáltották oda:

Nem kell okoskodni! Románok vagyunk!

Sőt akadtak, akik odáig mentek az állampolgári tulbuzgalomban, hogy — ámbár folyékonyan beszélnek magyarul, — románra fordított beszéddel szálltak szembe a magyar nyelv jogáért kardoskodó újságíróval, nyilván azt gondolva, hogy érvelésüknek erejét az állampolgári tekintélyének súlyával egyesítve hallgatóra bírják a heveskedő újságíró. De az tovább követelődött. Iszonyú zaj keletkezett, amelyen — vizsgáló momentum — trombitaként harsogott át egy nyilteszű, fiatal mehánikusnak a kiáltása:

— Hát ide jutottunk! Szégyeljük magunkat, hogy erről vita lehetséges itt. Hadd halljuk azt a magyar jegyzőkönyvet!

Dalacsi Jánosnak hívják ezt a derék iparost. Ő is a nemrég Bukarestbe költözködött új magyarok közé tartozik. De az ő szava is ugyanannyit ért a régiak előtt, mint a bizonyára „jött-ment firkásznak” nézett újságíró szava. Nem tudott meggyőzni senkit. S az elnök végre, hogy lecsendesítse a vihart, szavazásra tette fel a kérdést.

És sok-sok szavazat-többséggel leszavazták az újságíró javaslatát. Legyen csak egynyelvű az a jegyzőkönyv.

S aztán következett az osztályharcosság. Az egyesületnek életszükséglete volna, hogy minél nagyobb számban vegyen fel új tagokat, mert az öregek jobblétre szenderültével — természetes utánpótlás híján — kihálóban van a

A szociális nyomor és az apostoli lelkiület megrázó két könyve:

LHANDE:

Krisztus Párizs vadonában 145.- L

ELEKES:

Krisztust!... Kenyeret!... 155.- L

«ERDELYI LAPOK» KÖNYVOSZTÁLYA

körülbelül 30 milliót érő ingatlanokkal rendelkező társulat. Nem is szólva arról, hogy sógor-ság, komaság jussán igen sok román ember is bekerült az egyesületbe s veszélyeztetik annak magyar jellegét. S mégsem sikerült az ifjabb nemzedék néhány képviselőjének keresztülvinnie, hogy a közgyűlés állást foglaljon a felvételre jelentkezett húsz magyar intellektuel visszautasítása ügyében.

Dörgő taps jutalmazta az egyesület ügyészenek, Nicolaescu ügyvédnek, a társulat disztagnának szavaikat, aki teljesen illetéktelenül belekeveredve a vitába, nekirontott a magyar intellektuelleknek.

— A doktorok és ügyvédek nem kellene ebbe a társulatba, — mondotta. — Mert a doktorok és ügyvédek politizálnak.

Ilyen atmoszférában természetesen majdnem szélmalomharcra volt egyértelmű az Erdélyi Lapok munkatársának kísérlete, hogy a betegségyező célokat is szolgáló társulat orvosi rendelőjében rendet teremtsen. A rendelőbe ugyanis befészkelődött három orvos, akik nemcsak hogy nem keresztény magyarok, hanem kettő közülök, a nemzeti érzésű zsidóság legradikálisabb csoportjaihoz tartozván, elképzelhetőleg nem valami lelkes hívei semminek, ami keresztény és magyar. Már több kísérlet történt aziránt, hogy a rendelő vezetését bukaresti magyar orvosokra bizzák, de minden igyekezet megtört a társulati tagok kialvóféltben lévő keresztény magyar öntudatán.

S ezen a közgyűlésen is hiába hívtuk fel a figyelmet arra, a Szent István nevére is viselő Magyar Társulat egészségügyi intézménye idegen kezekbe került s ezzel szemben még csak az intézmény felvirágoztatását sem kapjuk cserébe, mert a kimutatás szerint évről-évre gyöngébb eredményt tud felmutatni.

A közgyűlésnek jó így is s az idegen orvos: úgy ülnek a rendelőben továbbra is, kipuuszíthatatlanul, mintha saját, örökölt kaszájuk lenne.

Szinte kétségbeejtő, ha ezen a közgyűlésen tapasztaltakat általánosítja az ember. Pedig úgy látszik, kell általánosítani s gondolatban lebontva az egyesület falait, az osztály és felfogásbeli ellentétekben haldokló ágazat magyar életet kell látnunk ezekben az áldatlan vitákban és határozatokban.

Jávör Béla.

Világosság felé

Hítvédelmi füzetek. A katolikus tudás hosszabb lélegzetű kötetei mellett szükség van rövidebb, könnyebben beszerezhető s tömeges terjesztésre is alkalmas hitvédelmi füzetekre. Ez a „Világosság felé” című füzet sorozat célja.

Eddig hét füzet jelent meg, még pedig:

1. Martinovich: Atheista-e a modern tudomány? — — — — — 5 lei
2. Bangha: Az ész tanúsága Isten mellett 5 lei
3. Bangha: Világrend és Isten — — — — — 5 lei
4. Hajós: Az élet eredete és az Isten — 5 lei
5. Fischer-Colbrie: A modern filozófia és a kereszténység — — — — — 5 lei
6. Bangha: Krisztus és az Egyház — 5 lei
7. Vécsey: Elmaradtak-e a katolikus népek? — — — — — 5 lei

„ERDELYI LAPOK” KÖNYVOSZTÁLYA.

LEGUJABB

KORDA-KÖNYVEK

- Plus: Isten bennünk. Füzve 90 lei
Kötve 120 lei
- Kühár: Örökélet forrásai a hétszentségben. — — — Füzve 110 lei
Kötve 145 lei
- Elekes: Krisztust—Kenyeret. 145 lei
- Biró S. J.: E jelben győzni fogsz. 15 lei
- Müller Lajos S. J.: Szeressétek egymást — — — — — 25 lei
- Öreg plébános levelei I., II., III. rész — — — — — 185 lei
- Herwig: Farkasok között — 45 lei

Erdélyi Lapok könyvostálya
Gradea, Strada Regele Carol No. 5

HIREK

Központi szerkesztőség:
Oradea—Nagyvárad, Str. Regele Carol II. 5
 Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Budapesti képviselő: **dr. Verzar Gyula**
 Budapest, IX., Erkel-u. 12. földsz.
 Telefon: 88-0-81. Csek-száma: 22.532

1920
 február
 15

Apponyi békebeszéde Párizsban

Kedden temették el a legnagyobb magyart: Apponyi Albert grófot, de azt a hatalmas beszédet, amelyet 1920 február 15-én mondott el a párizsi békekonferencián, nem fogja eltemetni sem idő, sem kor. Erre a békebeszédre szomorú előzmények kényszerítették Apponyit. A világháború első sorban, amelyben az első béke megmozdulás 1917 december hetedikén történt, amikor a fegyverszünet megkötötték a központi hatalmak Szovjetországgal. Ez a fegyverszünet ugyan még nem jelentette a békekötést is, mert a legkülönbözőbb frontokon tovább tartott a háború és csak 1919 január 12-én kezdték meg a tulajdonképpeni béketárgyalásokat a szövetséges hatalmak, a híres Wilsoni elvek alapján. Egy évvel később, 1920 február 15-én nyújtották át Magyarországnak delegátusainak azt a békeszerződést, amely Magyarország 282.870 négyzetkilométernyi területéből 92.873 négyzetkilométert hagyott meg és a 18.264.533 létszámú lakosságát 7.950.143-ra csökkentette. Ezenkívül még jóvátételre is kötelezték Magyarországot a háború okozta károkért. A jóvátétel biztosítására a szövetségesek elsőbbségi zálogjogot követeltek Magyarországnak összes állami jövedelmeire és arra kötelezték az országot, hogy összes gazdasági segélyforrásait bocsássa rendelkezésre a háborús területek újjáépítésére. (Csak épp az elpusztulás előtt álló Magyarország újjáépítésére nem gondolt senki!) Apponyi Albert volt a magyar delegáció vezetője. Hatalmas beszédben ismertette a háborút vesztett Magyarország helyzetét és drámai erővel mutatott rá arra, hogy az anyyi vért vesztett ország nem akarta a háborút. Kérte, hogy az elszakításra ítélt területeken rendezzenek népszavazást, — de ezt a párizsi konferencián kereken elutasították. 1920 május hatodikán küldték meg Magyarországnak a békeszerződés szövegét s a szerződést Drasche Lázár Alfréd és Benard Agoston írták alá, Trianonban, 1920 június negyedikén. Ezzel befejezték Magyarország sorsa, de jövője nem, mert a kicsi Magyarország már nem egy tanujelét adta annak, hogy életképességét, fejlődését semmiféle békediktálás sem akadályozhatja meg.

Károly király és Mihály nagyvájda Brassóban. Saját tud. Vasárnap zajlottak le a Brassó melletti Pojana fensíkon a katonai siversenyek, amelyeket Károly király és Mihály nagyvájda is végignézett. A siversenyeken a hadsereg legjobb szíói indultak.

Napi fáradtságát, gondját elfelejti, ha fürdőjébe Velosa pezsgő fenyőtablettát tesz.

Dr Sulyok István állapota örvendően javul. Bukarest. Saját tud. Dr Sulyok István képviselőt kiszállították a szenatóriumból és most Willer József képviselő hákásán fekszik. Még mindig igen erős fájdalom vannak és nagyon legyöngült a szenvedés s a minimális táplálkozás miatt, állapota azért mégis mindennap javul.

Mai tárcánk. Jelentettük, hogy az Erdélyi Lapok 4800 leiert kilencnapos utat rendez Rómába, Velencébe és Firenzébe. Ebből az alkalomból közöljük mai tárcánkban P. Bangha Bélának, a rangos tollu írónak, közismert nagy szónoknak egy gyönyörű római levelét. „Róma lelke” a címe Bangha remek írásának, amely a maga nemében páratlan a magyar irodalomban.

A Magyar Párt küzdelme a szatmár-megyei községek választásánál. Nagykároly. Saját tud. A kolozsvári felülvizsgáló bizottsághoz a nagykárolyi járásból a választások ellen négy község: Szaniszló, Kálmánd, Csanáros és Mezőfény adott be felelőbeszéseket. A szaniszlói választások ellen az ott elért magyarpartí győzelem miatt felelőbeszettek azzal az indoklással, hogy Szaniszló községben nagyobb számmal élnek románok, mint magyarok és nem jogos, hogy mégis a magyarok túlsúlyban vannak a tanácsban. E felelőbeszést a bizottság elutasította. Ugyanígy a kálmándi választás ellen beadott felelőbeszést is, melyben a svábok felelőbeszettek a magyarpartí győzelem miatt. A vitás fényi és csanárosi választások ellen a Magyar Párt által beadott felelőbeszések tárgyalásánál, mely felelőbeszéseknek mindkét község a szavazatok összeolvasásának szabálytalanságát vitatja, a felülvizsgáló bizottság a csanárosi választást elköszöntte, míg a fényi választásánál elrendelte a felülvizsgálót. A csanárosi Magyar Párt az elutasítással szemben a semmitűszőkhez felelőbesz.

A csiki szenátorválasztások szomorú epilógusa. Csikszereida. Saját tud. Annak idején óriási felháborodást keltett, hogy a kormány olyan erőszakot alkalmazott a községi tanácsok által választandó szenátorok választási során, különösen a Székelyföldön, hogy az tulszárnyalta a liberálisok hírhedt erőszakosságait is. Többek között a magyar tanácsosokat nem engedték szavazni és igyekeztek soraikban zavart kelteni, hogy jogaim mutakozzék a szétverésükre. Erre a békási, legnagyobbbrészt szavazattal sem bíró, lejtatótt tömeget használták fel. Vezérük Chindea Emil, szolgálataiért jelenleg békási jegyző, volt. Meglőkdösték a székelyeket, provokálták, hogy lépjenek fel fenyegető magatartással. Azonban a sokat tapasztalt székelyek öntudatos magatartását nem lehetett még öklözésekkel, lökdösésekkel, sem szidalmakkal megváltoztatni. Fogcsikorgatva ugyan, de eszondben maradtak. Nem lett volna hű a kormány ehhez az eljárásához, ha nem kerül ez az ügy, amelynek szenvedő hősei csak a székelyek voltak, a bíróság elé, mely pedig azzal a váddal, hogy a székelyek közül Kovács Sándor csikszereidai soffőr, Rancz János csik-somlyói gazdálkodó és Szabó Károly csikszent-léleki gazda izgattak az állam ellen, gyalázták a hadsereget, stb. Tegnap volt a tárgyalás, amelyen Chindeán és egyetlen csatlósán kívül senki sem vallott terhelően a vádlottak ellen. Nem is vallhattak, mert a vádlottak a tanuk százaival igazolják be, ha kell, hogy nem izgattak, nem gyalázták a hadsereget, csupán arra figyelmeztették a szavazókat, ne adják ki kezükből a szavazó igazolványait, mert azt soha vissza nem adják Chindea és társai. A tárgyalás során Chindea annyira cinikusan és minősítetlenül viselkedett, hogy még a jobbérzésű románokat is felháborította. Dr Piner Árpád ügyvéd, volt magyar szenátorjelölt, aki az erőszakosságok miatt kisebbséget szenvedett Precup Emillel, a kormány jelöltjével szemben, mint védő újabb tárgyalás elrendelését kéri, amelyre a tanuk sokaságát fogja felvonultatni, akik megdöntik a vádat, sőt éppen azt fogják bizonyítani, hogy Chindea és társai mentek el a korteskedésben a büntető törvénykönyvbe ütköző módig. Az újabb tárgyalás március 17-én lesz.

Influenzána! gondoskodjék arról, hogy gyomra és belei a természetes „Ferenc József” keserűvíz használatával többször és alaposan kitisztittassanak.

A kegyeletsértő rádió

Szombaton lélekzetviasszafojtva leste, várta minden magyar ember a pesti Stúdió jelentését, hogy mikor érkezik gróf Apponyi Albert holtteste Budapestre. Egyszer hirtelen félbeszakították a műsort s a bemondó hangja hallatszott:

— Huszonöt perc késése van az Apponyi koporsóját hozó vonatnak.

Aztán ismét műsorra eresztette a rádiót.

De nem telt el talán 15 perc sem, amikor ismét megszólalt a leadó:

— Most érkezett meg Apponyi holttestével a vonat a Keleti-pályaudvarra.

Aztán perceként át harangzúgás töltötte meg a lelkeket. A szemek széles e világon könnybe lábadtak a magyar házakban és hallgatták volna végig a harangokat, a beszentelés fenséges hangjait, a beszédeket és mindent, mindent, ami a koporsó körül elhangzik.

De mi történt?

Pár pernyi harangozás után hirtelen félbeszakították a Stúdióban és a bemondó egykedvűen mondta be:

— Most pedig X kávéházból Y cigány játékát közvetítjük — s a másik pillanathban cigánymuzsika tépedeste az idegeket. Nem hittünk fülcinknek. Megbotránkozva zártuk el a rádiót s nem tudtuk megérteni, megmagyarázni magunknak ezt a minden kegyeletet, minden magyar érzést kifejezhetetlenül bántó eljárást.

Hogy a világon szerte milyen hatást váltott ez ki, nem tudjuk. De még tegnap is úgy fogadták egymást az emberek:

— Na, mit szól hozzá?...
 És a másik nem kérdezte mihez, hanem magából kikelve vágta rá:

— Hát érthetetlen, — nem akartam elhinni... ilyen kegyeletsértés, ilyen... ilyen... ilyen... — és egyik kifakadó kifejezés a másikat érte.

Ez volt a beszédtema 48 óráig és még ez ma is. De bizonyára hasonló érzéseket váltott ki mindenütt, nemcsak, ahol magyar ember, de ahol csak jóérzésű emberek vannak.

A világ minden népénél földig hajló nemzeti gyász lenne azokon a napokon, amíg egy Apponyi holtteste a küzdelem mezejéről hazaérkezve, el nem hantoltatik.

Nem cigányzene, de zenetiltalom lenne. És ha máshol nem, de a Stúdióban 48 órán át Apponyi emlékéhez, a nemzeti gyászhoz igazodna minden műsorszám.

És másnap, vasárnap, kivételesen, egész nap röhögöttet a rádió. Durva élecek serege szállt felénk az étheren át, onnan, ahonnan mi a gyásznak, fájdalomnak megnyilatkozását vártuk volna. Apponyit siratni nem szögyelték még ellenségei sem. És megbocsátható minden magyarnak, ha az ezeréves magyar kultúrának ezt a herosi megtestesülését leboruló lélekkel keresi fel és szívére gyászt borít. És megérthető, ha a Magyarországon kívül élő magyarság a kegyeletnek, a gyásznak világra kiterjedő átsugárzását várta éppen a magyar fővárostól, a magyar Stúdiótól.

Nem tudjuk mi történhetett a pesti Stúdióban, micsoda szellem vert ottan tanyát, hogy mindez megtörténhetett, amit soha jóvátenni nem, csak büntetni lehet. És ha ez a büntetés elbocsájtásokkal jár, akkor is igazságos, mert lelki gyászában sértett meg durván millió és millió könnyes szemű magyar embert. Nincsen mélyebb, fenségesebb annál, amikor egy nemzet gyászol, mert ezt a fájdalmat sugározzák meg a kövek is. Megbocsájtathatlanul megbotránkozató volt és nincs reá mentő szó, semmi, de semmi...
 (P. Gy.)

ostoli lelkület
 ban 145.- L
 !... 155.- L
 VOSZTÁLYA

blannal rendel-
 ról, hogy sógor-
 román ember is
 yeztetik annak
 került az ifjabb
 nek keresztül-
 foglaljon a fel-
 ar intellektuel

gyesület ügyé-
 a társulat dísz-
 illetéktelenül
 ontott a magyar

nem kellene
 ta. — Mert a
 ak.

szetesen majd-
 egyértelmű az
 kísérlete, hogy
 ázó társulat or-
 tantsen. A rende-
 rom orvos, akik
 magyarok, ha-
 zidóság
 rtozván, elkép-
 ve semminek,
 r több kísérlet
 vezetését buka-
 e minden igye-
 kialvófélon

ába hívtuk fel
 nevét is viselő
 intézménye ide-
 bben még csak
 em kapjuk ese-
 vről-évre gyön-

z idegen orvo-
 vóvábbra is, ki-
 rökölt kaszálo-

a közgyűlésen
 ember. Pedig
 s gondolatban
 osztály és fel-
 egész magyar
 ildatlan viták-

Jávör Béla.

YVEK

90 lei
 120 lei
 hétszent-
 110 lei
 145 lei
 145 lei
 sz. 15 lei
 tek egy-
 25 lei
 II., III.
 185 lei
 45 lei

osztály
 rol No. 5

E hó végén jelenik meg a magyar katolicizmus örök büszkeségének a

Katolikus Lexikon-nak utolsó kötetete.

Síessen az eddig esedékessé vált részleteket kiegyen-
 teni, hogy e kötet leszállításának ne legyen
 semmiféle akadály!

A négy kötet együttesen megrendelve:

vászonkötésben 2500. — Lei
 félbörkötésben 3750. — Lei

„Erdélyi Lapok”
 könyvosztálya.

Áthelyezték a verekedő adóügynököket. Arad. Saját tud. Az aradi pénzügyigazgatóhoz állandóan érkeztek panaszok Crisan Todor adóügynök ellen, aki a második kerületi adóhivatalán teljesített szolgálatot, hogy az adófizetők-nél a foglalási jegyzőkönyvek felvétele alkal-mával durván viselkedik, sőt ha valaki rendre-utasította, azt tetteleg inzultálta is. Így megverte Halic Péter nevű festéknagykereskedőt is, aki azonban egyenesen a minisztériumhoz fordult panaszával. Caba Gyula pénzügyigazgató elő-terjesztésére a minisztérium most Dombovítára helyezte át Aradról Crisan Todort, ami azon-ban inkább előléptetésnek számít, mert a köz-ség egy órányira van Bukaresttől, így tehát Crisan inkább Bukaresthez tartozik. Minden-esetre jó ajánlólevél egy adóügynöknek, hogy ha az állam érdekeit az adózó fel megverésével is megvédi.

Igy mulatnak Székelyföldön farsangi időben. Csíkszereda. Saját tud. Deák György csíkszeredai kereskedő még a múlt év húshagyókeddjén este, saját lakásán, zártkörű házi-mulatságot rendezett atyafisága és szomszédai részvételével, akik a székelyföldi „kosaras” szokások szerint, maguk vitték az enni és innivalót és közösen is fogyasztották el. A mulatság nagyszerűen sikerült, csak egyről felede-keztek meg, a csendőrmesterről. Megjelent a mulatságon és az engedélyt kérte, ami természetesen nem volt, mert nem is kell a házi mulatságok megtartásához. Jegyzőkönyvvel a dolgot s megindult a kihágási eljárás, amely-nek során a főszolgabírósg Deákot 400 lei vigal-mi adónak és ezer lei pénzbírságnak a meg-fizetésére kötelezte. Deák a 400 leit megfizette, de a bírság ellen felebbezéssel élt, amit arra való tekintet nélkül be akart hajtani a pénz-ügyigazgatóság. A felebbezés felvilágosító je-lentéstételre elkerült a kincstári ellenőrhöz is, aki ez év február 8-án személyesen szállt ki Deákhöz. Ismét jegyzőkönyvvel az esetet és kilátásba helyezte, hogy Deáknak nem ezer lei bírságot kell fizetnie, hanem 18 ezret és azon-lesz, hogy a kereskedői engedélyt is elvegyék. Sőt kijelentette, hogy a házi bálon résztvettek mindenikére fejenként ezer lei bírságot hoz ja-vaslatba. Ehhez nem kell kommentár. Hát így mulatnak az emberek a Székelyföldön a vig farsangi időkben.

Négy percre elállították szívverését és úgy operálták meg szívtrombozis ellen. Stockholmból jelentik: A Sabbatsberg-kórház-ban rendkívül érdekes szívoperációt hajtottak a napokban végre, amely alkalommal a műtét-nek alávetett páciensné szívét négy percre meg-állították. Dr. Clarence Crafford, fiatal svéd orvos végezte a műtétet, aki egy gyors és hatá-rozott beavatkozással megszabadította a pá-ciensnőt szívtrombozistól. A műtét alatt a szívet szabadabbá tették és a szívverést négy percre elállították, mert ennyi idő volt szüksé-ges az operáció végrehajtására. A kritikus négy perc alatt a beteg nem lélegzett és úgy feküdt a műtőasztalon, mint egy szabályos halott. Az operáció kitűnően sikerült, a beteg magához tért és teljesen egészségesen hagyta el a kórhá-zat. Dr. Crafford különben már két hasonló sikeres műtétet hajtott eddig végre. Tekintettel arra, hogy Gunnar Nyström uppsalai tanár ugyancsak két hasonló műtétet hajtott végre és Hirschner, valamint Meyer berlini tanárok há-rom ilyen operációt vittek véghez sikerrel, az orvosi tudomány összesen nyolc szerencsés ki-menetelű operációt mutathat fel eddig.

A nagy magyar apologetika:

BANGHA: Nagy kérdések utján. Füzve 30, kötve — — — 70 lei
BANGHA: Istenhit és Istenagadás. Füzve 80, kötve — — — 120 lei
BANGHA: Jézus istenségének bi-zonyítékai. Füzve 80, kötve — 120 lei
BANGHA: A katolikus egyház is-teni eredete. Füzve 80, kötve — 120 lei

Erdélyi Lapok könyvosztálya

Amerikában nyílt utcán elrabolták Böttcher bankárt, Lindberg barátját

— A banditák hatvanezer dollár váltságdíjat követelnek —

Newyorkból jelentik: Ujabb ember-rablási eset foglalkoztatja az amerikai rendőrséget és közvéleményt. Hétfőn két bandita megtámadta és elrabolta Böttcher dúsgazdag bankárt, Lindbergh ezredes jóbarátját. A bankár éppen ha-zatérőben volt feleségével, amikor hirtelen hátulról lefogták, autóba emelték és

elrobogtak vele.

A jelenet hatása alatt szinte kövé-dermedt feleségének egy cédulát nyom-tak kezébe, amelyben közölték vele, hogy férjét meggyilkolják, vagy — fizessen 60 ezer dollárt.

A bankár felesége 5000 dollár jutal-mat tűzött ki a tettesek kézrekerítőjének.

Négy öngyilkosság Medgyesen. Az alig tízezer lelket számláló ipari centrumban szinte járványszerű lett az öngyilkosság. Nyolc nap alatt három halálos öngyilkosság és egy öngyilkossági kísérlet történt. Az „Aritmo-metria” cég diszponense, Leitner Rudolf akarta az életet eldobni magától. A szimpatikus fiatalembernek családi viszálykodás és feleségétől való elválása adta a veronált ke-zébe. A gyorsan alkalmazott gyomormosás megmentette az élet számára. Kórházban ápolják. — Hétfőn Szócs Berta selyemgyári munkásleány az állomásra befutó gyorsvonat elé vetette magát, míg szerdán Csukor Teréz ugyancsak selyemgyári szövőleány, marólúgot ivott. Mindketten iszonyú kínok után a kór-házban haltak meg. Mindkettő tettének oka szerencsétlen szerelem. Szócs Berta annyira szegény volt, hogy még halottaskocsira sem tellett s munkástársai vállukon vitték kopor-sóját a temetőbe. Ezeket követte Dr. Binder Ru-dolf jónévű ügyvéd 30 éves felesége, aki pént-eken este revolverrel mellbe lölte magát és azonnal meghalt. Az úriasszony már régebb idő óta búskomorságban szenvedett s úgy lát-szik, egy óvatlan pillanatban, túlzott ideges-ségében dobta el magától értékes életét. Két gyönyörű gyermekét a cseléddel sétálni küld-te, férje pedig irodájában volt, mikor tettét elkövette. A hazatérő cseléd talált rá. Az or-vos már csak a beállott halált konstatálhatta. A tragikus véget ért úriasszonyt vasárnap tem-tették a város intelligenciájának osztatlan részvéte mellett.

Szabad a városban a falusiaknak fát árulni. Csíkszereda. Saját tud. Az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium Brassó tör-vényhatósági városnak arra az előterjesztésére, hogy tiltsák el a falusi székelyeket erdei kiter-melésüknek szekereken a városban történő ér-tékesítésétől, miután az a városi fakeskedel-met rantja, 1933. évi február 6-án kelt 123509. számu határozatával úgy döntött, hogy az 1852. évi császári pátens rendelkezései, továbbá az 1884. évi XVII. t.-cikk 183. paragrafusában írt intézkedések, valamint a házaló kereskedelem törvényének alkalmazására kiadott 1888. évi május 21-én kelt 1692. sz. végrehajtási utasítás idevonatkozó szakaszai érvénybentartásával, a marosvásárhelyi kerülethez tartozó (Maros-, Csik-, Udvarhely és Háromszék vármegyék) falusi székelyek erdei termelésüket minden megszorítás nélkül tovább is értékesíthetik és annak gyakorlása semmiféle formalitáshoz köt-ve nincs.

Ujabb két és félmillió lei terhet hári-tottak át Aradra. Arad. Saját tud. A vá-rosi főorvosi hivatal most kapott leiratot az egészségügyi minisztériumtól, hogy a szülé-szeti klinika, a gyermekmenhely, a vakok menháza, valamint az egészségügyi laborató-rium után folyósított két és fél millió lei se-gélyt nem áll módjában tovább is folyósi-tani, így tehát ezeket a kiadásokat ebben az évben már a városnak kell fedezni Cucu dr. főorvos a leirat után nyomban jelentést tett a polgármesternek, mert a jelenlegi költségvetés keretei között nem szerepelhet ez a hatalmas tehertétel. Amennyiben tehát a város nem talál alapot arra, hogy ezeket az intéz-ményeket segélyezze a minisztérium helyett, úgy az a veszély fenyegeti valamennyi inté-zetet, hogy pénz hiányában meg kell vala-mennyit szüntetni. A nagyhorderejű kérdés-ben az állandó választmány dönt a legköze-lebbi ülésen

Jobban érzi magát a vértisztító Kop-rol csokoládé hatása következtében.

Egy mérnök beteg sertéseit megetette a községgel és inzultálta a törvényszéki elnököt. Arad. Saját tud. Az aradi tör-vényszék első tanácsa ma Staniloi Károly nadabi földmérési mérnök felebbezését tár-gyalta, akit annak dején kétezer lei pénzbün-tetésre ítélték, mert a községgel elhullott ser-téseit mérte ki és a községgel állatorvos fel-jelentésére az egészségügyi hatóságok megbir-ságotlák. Staniloi felebbezett az aradi tör-vényszékhez. A mai főtárgyaláson az elnök a jegyzőkönyvekből megállapította, hogy a büntetés teljesen indokolt volt a mérnökkel szemben, aki súlyos beteg sertéseit mérte ki a községgel, nem törődve azzal, hogy eset-leg a fogyasztók egészségét veszélyezteti. A tárgyalást vezető elnök ezen az alapon vissza-utasította a felebbezést és helybenhagyta az elsőfokú hatóság ítéletét. Staniloi mérnök az elutasítás miatt rendkívül felháborodott és az elnök arra a kérdésre, hogy megértette-e az ítéletet, sértő módon válaszolt. Az inzultusról a megsértett elnök jegyzőkönyvet vételett fel, jelenést tett az ügyészségnek és Staniloi-t nyomban ezer leire büntette. Az ügyben a to-vábbi eljárást bevezette az ügyészség.

SZÍNHÁZ

Szatmár:

Szerda: *Zsákbancsacska.*
Csütörtök: *Manole mester.*
Péntek: *Viktória.*
Szombat délután 4 órakor: *Viktória.* Este 8 és fél órakor Karácsonyi Ili művésznő felléptével: *Friderika.*

Vasárnap délelőtt 11 és fél órai kezdettel: *Irja hadnagy.*

Vasárnap délután 4 órakor: *Zsákbancsacska.*
Vasárnap este 8 és fél órakor (Karácsonyi Ily művésznő felléptével): *Hollandi menyecske.*

Kolozsvár:

Csütörtökön este 9 órakor: *Jó házból való urilány.*

Pénteken este 9 órakor: *Irja hadnagy.*
Szombaton este 9 órakor: *Weekend.*
Vasárnap délután 3 órakor: *Ezerjő.*
Vasárnap délután 6 órakor: *Irja hadnagy.*
Vasárnap este 9 órakor: *Weekend.*

Nagyvárad: *Egész héten mozi.*

FEHÉR KONYVTAR.

(REGÉNYEK.)

DE LA BRÉTE: *Kisértő árny.* Füzve 120 lei
90, kötve — — — — —
BOURGET: *Szemközt a halállal.* Füzve 60, kötve — — — 90 lei
COLOMA: *Lappálták.* Füzve — — — 90 lei
GARROLD: *Diákvilág.* Füzve 45, kötve — — — 90 lei
L'ERMITE: *A vén leány.* Füzve 75, kötve — — — — — 110 lei
GUADELUPE: *(Mexikói regény.)* Füzve 120, kötve — — — 150 lei
SZERAFINI: *Lola naplója.* Füzve 30, kötve — — — — — 60 lei

«Erdélyi Lapok» könyvosztálya.

KÖZGAZDASÁG

Varietas delectat

A „páltozatosság gyönyörködte” — állapították meg a klasszikus Róma filozófusai, akik azonban nyilván nem gondoltak, nem is gondolhattak arra, hogy sok küzdelmes évszázad múltán, a Kárpátok aljába, Keletre dobott késői latin utód „törvénygyár”-ában olyan lázas törvényalkotó munka fog majd megindulni, amely — bizoást mondhatjuk — példátlanul áll az egész világ egyetlen jogtörténelmében. Az ókori Róma nagy jogászai ugyanis beérték a tizenkét költablára vésett jogelpekkel, meg az „Institutiók” és a „Pandecták” két hatalmas gyűjteményével. És mégis a klasszikus „római jog” ma is minden jogász tudományának megingathatatlan szilárd alapja. Ezzel szemben a keleti utód: Románia parlamentje az utóbbi, nem egészen másfél évtized alatt kevés híján 5000 új törvénnyel ajándékozta meg a jogára alatt élő népeket. Bármily feltétlenül lojalis tisztelettel adózunk is azonban e kétségtelenül elismerésreméltó törvényalkotási buzgalomnak, — alig hisszük, hogy eljőendő korok jogászgenerációi számára valaha is a régi római joghoz hasonló kiapadhatatlanul bővizű forrás fakadhasson abból a roppant méretű törvénykonglomerátumból, amely a világháború utáni Románia parlamentáris tevékenységének — számban gazdag, értékben problematikus — eredménye.

Mert — látjátok feleim — a törvényekkel is úgy vagyunk, mint egyéb földi javakkal. Ha túlsok van belőlük, az már egészségtelen: gyomorrontást okoz és az idegekre megy. Háromezer darab többé-kevésbé szigorú, inkább tilalmazó, mint engedményező, inkább jogfosztó, mint jogokat biztosító törvény ballasztját cipelni e mondhatatlanul nehéz élet utjain, akkor is szörnyű teher volna, ha mindenikből fároszként világotna tétován botor-káló-lábaink elé a legkirályosabb „jurisprudencia”, a legemberibb, legtisztább, nemes filozófia, meg a legmagasabb szellemű állhatott közgazdasági és szociális érzék égi fénye. Minthogy pedig törvényhozásunk az idők szeszélyes változásainak rendjén jóval több pártpolitikai, mint népi érdeket „kögített” jogszabállyá, — bizony sokszor úgy érezzük, hogy le kell roskadnunk ily túlméretezett parlamentáris és kormányzati „népgondozás” súlya alatt.

Am hiába minden lamentációt! „A gépnek enni kell” — s a bukaresti nagy palotákban jobb ügyre méltó, túlfutott buzgalommal gyártják az új és legújabb törvényeket. A legfájdalmasabb a dologban pedig az, hogy még a legéletbeugóbb törvénytervezetre sem kívánják be az érdekeltségek „senatus consultum”-át. Sőt hova-tovább rendszerre válnak, hogy az egyes szakminiszterek valóságga „becsempézzék” a parlament asztalára az új javaslatokat. Rendszerint a gyakran kirobbanó általános

izgalmak idejét lesik és használják ki, amidőn a közfigyelem más irányba terelődik. Így tett legutóbb a pénzügyminiszter is az egyenes adókról szóló új törvényjavaslatával, amelyről pedig bizoást állíthatjuk, hogy oly elképesztően súlyos újabb közterhekkel szándékozik megnyomorítani az egyes társadalmi rétegeket, — különösen az ipart és a kereskedelmet — amelyeknek hallatára elakad az ember lélekzete. Ez már nem is méltánytalanság! Ez már a középkori adóküfarok mentalitásának határait horzsolja! Persze, a parlament mindent szemrebbenés nélkül megszavaz. Hiszen azért többségre támaszkodó pártparlament.

De maradjunk csak a közelben. A kormány az „istenadta népet” legutóbb új bélyegtörvénnyel ajándékozta meg. Aki ezt a „furcsa puskát” áttanulmányozta, — előbb hebegni kezd, majd pedig komolyan zavarba jön. Nem tudja hamarosan eldönteni: nevetve bosszankodjék, vagy bosszankodva nevéssen-e kinjában? Mert csakugyan van abban valami félszegűsítő tragikomikum, hogy amíg az egész világon a közgazdaság egyszerűsítéséről szónokolnak és harsonáznak — ugyanakkor Románia hadat üzen a „bélyegilleték”-rendszernek s kitélt csak 100 lei értékig engedélyezve, általános szabályként az illetékeknek készpénzben történő lerovását állítja fel, szemben a világszerte pompásan bevált és egyre nagyobb területet hódító bélyegrendszerrel.

Mit jelent ez a gyakorlatban? Kérdezd meg a kereskedőt, akinek egy aránylag csekély összegről kiállított számla „illetékezéséért” legalább 5-6 hivatalos helyiséget kell naponta végigperjétekeznie.

Ahol pedig a törvény a bélyeglerovást megengedi, két — perforált — részből álló számlakönyvet s két külön részből álló speciális bélyeget kell használni. A bélyeg egyik fele a törzslapon marad, a másik a félnek kiadott számlára kerül. Vigyázni kell azonban, hogy a bélyeg cimere fele maradjon a törzslapon és a királyfejes rész essék a számlára. Fordítva érvénytelen és büntetésűl háromszoros illetékkirovás alá esik a számla. Szerényen kérdezzük: mi ez, ha nem kicsinyeskedés és vegzatura? Hiszen a kincstár sem így, sem amugy nem károsodik!

Beszélhetnénk még az utlevelek, a részvények, a külföldi váltók illetékezesi csodabogarairól is. De hát minden már eső után köpeny. „A gép forog, az alkotó pihen.” Babérjain álmodozik. Megérdemli a pihenést! Nagyot, maradandót alkotott: sikerült a gondjaira bizott népek kiaszott, vérszegény testén újabb eret vágnia. (—ob—)

Meghosszabbították a forgalmi adók befizetésének határidejét. Arad. Saját tud. A pénzügyminisztérium rendeletének értelmében a forgalmi adók befizetésének határidejét, amely 10-én lejárt, meghosszabbították február 25-ig, tekintettel arra, hogy a kereskedők és iparosok az új forgalmi adóregiszterekkel nem készülhettek el. A meghosszabbított határidőig a pénztárak az adóra előlegeket vesznek át, amelyet később beszámítanak a rendes befizetésbe.

A csiki mezőgazdasági kamarai választásokat újból elhalasztják. Csikszeda. Saját tud. Annakidején beszámoltunk arról, hogy a kormány a Csikmegyei Mezőgazdasági Kamarát azzal az indoklással osztotta fel és állította az élére időközi bizottságot a saját kénye-kedve szerint, hogy abban a románok nincsenek megfelelő számban képviselve. A felosztás indoka egy tisztán gazdasági jellegű intézménnyel nem állhatna meg, ha a kormány pusztán a hivatása kérdését bírálta volna el, mert a felosztásra adminisztrációs okokból sor nem került volna, miután annak vezetése elsőrangú szakérők kezében volt. De hiába, ide is politikát kellett bevenni. Az új választásokat január 11. majd március 11-re irták ki, de ez ügylátszik, igen rövid időnek bizonyult ahhoz, hogy az időközi bizottság nagyvonalú elhatározásait megvalósítsa és ezért szó van arról, hogy a választásokat ismét elhalasztják, május 11-re.

Be akarják zárni a zsilvölgyi bányákat

Déva. Saját tud. A „Petroșani” szánbányatársaság, ez a hatalmas tőkével rendelkező vállalat, egész Zsilvölgyének az életét a kezében tartja. Most bejelentette, hogy újabb munkáselbocsátások lesznek, mert a vasút a tavalyihoz képest éppen 200.000 tonnával tett kevesebb rendelést. És már február elsején, február 15-iki hatállyal Lupényban 250 munkást és 20 altisztet bocsátottak el, illetve, ahogy mondják, szabadságotlák őket. Ez azonban csak a kezdet, mert úgy hírlík, hogy Lupényban az István-bánya kivételével az összes bányákat be fogják zárni, amivel a munkanélkülieknek a számát szaporítják.

A munkásság, mint annak idején a vulkáni bányák bezárásánál, mindennel megpróbálkozott, azt is kérte annak idején, hogy adják bérbe magának a munkásságnak, azonban minden erőlködése hasztalan maradt. Azt felelték, hogy a vulkáni bányák víz alá kerültek, amelyekből hamarosan nem lehet kenyeret szerezni s hasonló sors vár most a lupényi bányákra is.

A Petroșani különben most vásárolta meg az államtól a szeletruki üzemet, amelynek a rakodója a livazényi állomáson volt s ahol eddig még mintegy 100 munkás dolgozott. Valószínű, hogy ezt az üzemet is be fogják szüntetni.

A Zsilvölgyében jelenleg mintegy 2000 munkanélküli van s ez a szám most már rohamosan fog nőni, úgy, hogy feltétlenül kormányintézkedésre lesz szükség. Ily állapotok között még a rendet is nehezebb fenntartani, különösen a Zsilvölgyében, ahol eddig is egyik kommunista szervezkedést a másik után leplezte le a rendőrség.

Gazdaságkutató intézet létesül Bukarestben.

Bukarestből jelentik: A kormány elhatározta, hogy megvalósítja régi tervét és felállítja Bukarestben a gazdaságkutató intézetet. Ily intézménnyel már minden számottevő európai állam rendelkezik s a kormány régóta érzett hiányt pótol az intézet megszervezésével. A szervezeti szabályzat kidolgozására kiküldött bizottság működését megkezdte s beavatott körökben azt remélik, hogy a Gazdaságkutató Intézet már a közeljövőben teljesítheti fontos hivatását.

Árucseréüzletek Romániában.

Bukarestből jelentik: A legfelsőbb kontingenciabizottság legutóbbi ülésében foglalkozott az árukompenzáció kérdésével. Elfogadta a kereskedelemügyi minisztérium javaslatát, amely szerint minden olyan vállalat, amely export- és importüzletekkel foglalkozik, bármely mennyiségű árut behozhat a kontingensten felül, az esetben, ha az importált áru ellenében kivitt exportcikkéértéke 25 százalékkal meghaladja a behozott áruk értékét. Az új rendszer bevezetésétől Bukarest közgazdasági köreiben jelentős eredményeket várnak. (Mi nem! Szerk.)

Terjeszkedik a Gazdák Biztosítója.

„Gazdák” (Agronomul) Általános Biztosító R. T. a Temesvár központjában fekvő „Arany Szarvas” épületet megvásárolta. A vételár 4.500.000 lei. Az előnyös ingatlanvásárlás a biztosított feleknél örvendetes és megnyugtató benyomást keltett. Jelenti ugyanis ez a biztosított felek részére vagyoniuk biztonságát és életbiztosításoknál a nyugalmas agkori ellátást. A „Gazdák” Általános Biztosító R. T. saját tőkéin kívül anyaintézetének a bécsi „Donau” Általános Biztosító R. T.-nak támogatását is élvezi. A „Donau”, amely nálunk még a háború előtti időkből kedvezően ismert, a világpiacon is a legnagyobb és legismertebb biztosító társaságok közé számít.

Szerezd egy új előfizetést az ERDÉLYI LAPOK számára! Minden előfizetőnknek, aki új előfizetést szerez, igen szép könyvet küldünk ajándékba.

Hit és Világnézet

a címe annak a páratlanul talpraesett, szellemes füzet-orozatnak, amelyet a legnívósabb magyar folyóirat, a Magyar Kultúra ad ki folytatásosan a ma emberének legsúlyosabb kérdéseiről. Templomi szekrényeken, vagy egyletek útján való tömegterjesztésre kiválóan alkalmas.

1. Bangha: Gondolkodás-e a szabadgondolkodás? — — — — — 5 lei
2. Bangha: „Ó, ha én hinni tudnék!” — — — — — 5 lei
3. Bangha: Házasság és válás — — — — — 5 lei
4. Bangha: A gyermek és a házasság — — — — — 5 lei
5. Bangha: Mária — — — — — 5 lei
6. Balogh: Modern természettudósok a vallásról — — — — — 5 lei

„Erdélyi Lapok” könyvosztálya.

olták átját

ek —

zinte kővé-
ulát nyom-
vele, hogy
— fizessen

ollár jutal-
kerítőjének.

szító Kop-
ztében.

it megetette
rvényszéki
aradi tör-
ilói Károly
bezését tár-
lei pénzbün-
elhullott ser-
latorvos fel-
gok megbír-
aradi tör-
a az elnök a
hogy a
mérnökkel
it mérette ki
hogy eset-
pélyezeti. A

apon vissza-
enhagyta az
mérnök az
rodott és az
gértette az
z inzultusról
vételettel fel,
és Staniloit
ügyben a to-
ség.

ÁZ

ria. Este 8 es
5 felléptével:

ai kezdetlél:
kbanmacska.
Karácsonyi II,
yecska.

házból való
nagy.
nd.
jó.
hadnagy.
end.

TAR.

üzeve 120 lei
llal. — 90 lei
— 90 lei
kötve 90 lei
75,
— 110 lei
ény.) — 150 lei
e 30,
— 60 lei

os z tállya.

SPORT

Győzött a román jégkorci-válogatott Bécsben

Bécsből jelentik: A román jégkorci válogatott, amely a prágai világbajnokság előtt egy kisebb turát bonyolít le, hétfőn az osztrák fővárosban a Währing jégkorci csapat vendége volt. A mérkőzést a román válogatott nyerte meg 2:1 arányban. Részdíjok: 0:0, 1:1, 1:0. A román válogatott a következő összeállításban szerepelt: Ratiu (Telefon Club), — Buia (Tennisz Club Roman), S. Grant (TCR), — Sell (TCR), Cantacuzino herceg (TCR), Brakl (TC), csere: Rabinovici (TCR), Csáka (Csikszereda) és Vákár (Csikszereda).

A mérkőzés heves irammal indul, eredményt azonban a tömörülő védelem miatt egyik csapat sem tud elérni. A második harmadban Cantacuzino megszerzi a vezetést, azonban a bécsiek rögtön egyenlítenek. A harmadik harmadban elkeseredett küzdelem alakul ki a győztes gól elérése érdekében. Végre Cantacuzino herceg egyéni kitérése meghozza az eredményt. Először nagy erővel csapódik az osztrák kapuba. Kedden még Bécsben marad a román válogatott és még egy mérkőzést játszik valószínűleg egy bécsi kombinálttal.

A TAC Szabadkán. Temesvárról jelentik: A Temesvári Atlétikai Club érdekes meghívást kapott a szabadkai ZsAK csapatától. A szabadkai csapat március 25-ére meghívta a futbalcsapatot és az egyesület birkózóit. A meghívást a TAC elfogadta és így márciusban Szabadkán vendégszerepel a ZsAK ellen, amely a télen 6:3 (0:3) eredménnyel verte a francia turájáról hazatérő Ripensit. Szó van arról is, hogy a TAC még vagy 2-3 mérkőzést bonyolít le jugoszláv földön. A tárgyalások erre vonatkozólag még folynak.

Arad: AMTE—Unirea 8:0 (2:0).

Temesvár: TMTE—Electrica 2:0 (1:0). Ilsa—Kadima 4:2 (1:2).

Birkózóverseny Szatmáron. Szatmárról jelentik: A Törekvés vasárnap délutáni házinak szánt birkózóversenye az utolsó percben klubközi versennyé alakult át, amennyiben megjelentek azon a nagybányai Phoenix birkózói is. A versenynek, amelyet a Törekvés 3:2 arányban nyert meg, részletes eredményei a következők: *Légsúly:* 1. Weber II., 2. Braun II., 3. Bak (valamennyi Törekvés). *Pehelysúly:* 1. Rosenfeld (T), 2. Kornreich (Ph.), 3. Kuruc (T). *Könnyűsúly:* 1. Szarka (Ph), 2. Tevjavits (T), 3. Moldován (T). *Középsúly:* 1. Scharz (Ph), 2. Krisán (T), 3. Petrás (T). *Nagyközsúly:* 1. Sándor (Törekvés), 2. Klement (Ph), 3. Kállai (Ph).

Győzött a Vienna Olaszországban. A bécsi Vienna Genovában játszott vasárnap és a Genova 93 csapata ellen 1:1-es félidő után, 3:1-re győzött.

Világbajnokságot nyert a magyar Rottor—Szollás-pár. Stockholmból jelentik: A páros műkorcsolyázás világbajnokságát a Rottor—Szollás (magyar) párt nyert meg 7. helyezési és 11.32 pontszámmal. 2. Popetz—Zwack (osztrák), 3. Baacke—Christenstein (norvég). A hölgyműkorcsolyázás győztese Sonja Hennie (norvég), 2. Vivian Hulten (svéd), 3. Hilde Holovsky (osztrák).

A kanadai Massachusetts Rangers jégkorci csapata 10:0 (3:0, 2:0, 5:0) arányban győzött a cseh válogatott ellen.

A magyar ökölvívők legyőzték a négereket. Budapestről jelentik: A Nemzeti Lovardában rendezett profimeetingen az első profimeccsét vívó Csizsár a hatodik menetben

kiütéssel győzött a nála hat kilóval nehezebb és nagydarabított néger Castel Pie ellen. Hochmann pontozással győzött a másik néger, Geo Curnay ellen. Schuldiener pontozással legyőzte Várnait.

Budapest—Götenborg 8:3. Götenborgból jelentik: A magyar válogatott ökölvívőcsapat az eskiltunai felsiker után Götenborg válogatott csapatával mérkőzött meg. A balszerencse folytán itt is csak döntetlent tudtak elérni. Kubinyi (sérülése miatt), Lovas, Erdős és Farkas veszettek, míg Enekes, Fogas, Szigeti és Körösi megnyerték mérkőzéseiket. Legközelebbi viadal 14-én, kedden este lesz. A csapat egyik része Helsingborgban, míg a másik fele Landskronában fog boxolni.

Új 200 méteres mellúszó rekord. A göppingeni Schwartz Braunschweigban 2 p. 43.6 mp-re javította a német mellúszó rekordot. Ez az idő jobb az amerikai Spence világrekordjánál, de rosszabb a francia Cartonnet még nem hitelesített eredményénél.

Mégis tudnak a Délnémetek. Marseilleből jelentik: Vasárnap délután találkozott Marseilleben Délnémetország és Délfranciaország csapatai. Csunya, zimankós időben 4:0 (3:0) arányban győztek a németek. A délnémet csapat, amelyet a frankfurti tapasztalatok (12:1 arányú vereség a magyaroktól) alapján állítottak össze, igen jól játszott. Jacob a regensburgi kapus parádésan védett, míg a csapatok nemcsak szépen kombináltak, de eredményesek is voltak. A gólokat Müller és Fadt lökték.

A bajnokság állása Angliában. Londonból jelentik: Angliában még mindig az Arsenal vezet 43 ponttal. 2. Aston Villa (40 p.), 3. Sheffield W. (40 p.), 4. Newcastle U. (35 p.), 5. Derby County (33 p.) Skóciában a bajnok Motherwell alulmaradt az első helyen álló Rangers-szel szemben. Harmadik helyen a Celtic áll.

Bükkfából készült gabona- és hólapátok kaphatók Jankovits Józsefnél

Neqresti (Avasielsőfal) jud. Satumare.

Asszonyok öröme

INYENCMESTER SZAKÁCSKÖNYVE

2500 recept - 500 oldalon.
Egészvázson kótes.

Athenaeum propaganda-kiadása.

144

Erdélyi Lapok könyvosztálya

APRONHÍRDETESEK

Laras

5 szobás modern lakás 2 szoba kiadható belőle K. rös-u. 15. Május 1-re

Kiadó egy 3 szobás ucai, parkettes, modern lakás, előszoba, fürdőszoba, melékheiyiségekkel má us 1-re. Kornaz u. (Str. Patour) No. 45.

Egy ház, gazdasági épületekkel, nagy kerttel, gazdaságra is kiválóan alkalmas, eladó Oradea, Str. Erout Necunoscut—Temeó-u) 15.

Kiadó két egyszobás lakás egy utcán és udvarral. Nogáll u. 4.

3 szobás ucai lakás Str. Bratianu (Szamiszló) uca) 35. sz. a. kiadó. — Uyanott egy ebédő székény eladó.

Házasság.

42 éves, ves, intelligens, 12. gyermekeien, csinos, értelmes asszony, kisvárosban, saját házzal, kis divatárú üzlettel, kitűnő étesszencia, férhez menne megfelelő egyénhez. Ajánlatokat „becsületese” jelgére a kiadoba kérek.

Keresek 4 szobás lakást cheleg magánháiban és Olasziban. Cim gyógyszerár, Szent János-u

Kiadó egy- és kétszobás lakás, valamint veleményföld is. Sr. Codrrior 11. szám. „Helga” teljuzem mellett.

Különítele

Zenker margin szabadzau iskolaiban újabb tanfolyam kezdődik. — Schlau h-tér 2. sz.

Garantált bászági buzafői készült kenyer és liszt csak Frischmannnál kapható. Ha ász u 39 szám.

Adás-vétel

Eladó magyar gazdasági Csepio garitúra. Strada u) u Maniu 5. sz.

Eladó Kommandanstrét legszob helyén, szép u ház, amely all két szoba, előszoba, fürdőszoba, konyha, szil, pincebő, oicsón eladó. Ioan Raju No. 9

ELADÓ jutányos áron egy special-electromotor, 220 V 1/2 öerős, egyenáramhoz. Cim a kiadoban. —

Egy 12-ös jökarban lévő gyorsajtó kedvező feltételek mellett eladó. Cim Kaimar Nándor. Arad Str. am nescu (Deak Ferenc) No. 40.

Aradi moziműsorok:

CENTRAL MOZGÓ: *Mit szöl majd a férjem?* Németül beszélő, nagyon kedves, énekes vígjáték. Renata Müller, Georg Alexander. Pótkép: *Az Atlantique borzalmas tüzkatasztrófiája.* Ma utoljára. Előadások 5, negyed 8 és negyed 10 órakor.

SELECT MOZGÓ: *Grand Hotel.* Wicky Baum pompás regényének németül beszélő, pazar filmváltozata. Greta Garbo, Joan Crawford, Lionel Barrymore, John Barrymore, Wallace Berry, Lawis Stone. — Ezt megelőzi: Rossini: *Tell Vilmos nyitánya, a berlini szimfonikusok teljes zenekarának előadásában.* Vezényel: dr Max v. Schilling, a világhírű dirigens. — Jön: Lehar Ferenc legszebb filmoperettje: *Friderike.* — Szívek királynője. Látványos nagy operett. Cimszerepben: Alpár Gitta. — *Démoni szerelem.* Egy világhírű felsőbb tízrének döbbenetes keresztmetszete. Fredric March, Kay Francis, Juliette Compton.

Tóth Tihamér

representáns művei:

Krisztus Király . . . . . 250 lei
Tiz parancsolat I. rész . . 250 lei
Tiz parancsolat II. rész . . 250 lei
Hiszek Egy Istenben . . 250 lei
Hiszek Jézus Krisztusban 250 lei

Az öt könyv együttes megrendelése esetén portó ingyenes

Erdélyi Lapok könyvostálya
Oradea—Nagyvárad, Strada Regele Carol 5.

Vidéki főmegbízottaink: Arad: A „Vasárnap” kiadóhivatala, Str. Bratianu és Kállai Nándor P. M. Viteazul 4. — Brassó: Paulusz Ferenc Közép-ucca 59. — Bukarest: Jávör Béla, Str. Matei Basarab 10. — Csikszereda: Albert István. — Gyergyószentmiklós: Ferenczy Árpád. — Kézdivásárhely: Földi István, Piata Reg. Maria 24. — Kolozsvár: Dr. Sulyok István, Főtér 13., emelet. — Marosvásárhely: Elekcs Pálné, Főtér 60. szám. — Nagykároly: Sullész József, Str. Gen. Mosoiu 21. — Szatmár: Rencz Antal. Karitászkönyvkereskedés. — Temesvár: Missió kegytárüzlet, Püspöki-palota, Str. Lonovics 1. — Zsilvölgyi képviselő: Molnár Sándor, Petroseni. — Magyarország: Dr. Verzár Gyula, Budapest, IX., Erkel-utca 12. Telefon: 88-0-81. — Minden, a lapunkkal kapcsolatos ügyben, tessék nevezettekhez, vagy a többi városonkban levő bizományosainkhoz fordulni.

Kiadja az Erdélyi Lapok Lapkiadó Rt.

Készült a Szent László nyomda Rt. körirógépepen Oradea (Nagyvárad) Str. Carol II. No. 5.